

HELYI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM

FARÁDI ÉS BOGYOSZLÓI MESEERDŐ ÓVODA

KÉSZÍTETTE:

**ÓVODA
NEVELŐTESTÜLETE**

2015.10.15.

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	2
I. BEVEZETÉS	4
II. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA	5
III. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	7
1. Személyi feltételek	7
2. Tárgyi feltételek	8
3. A program rendszerábrája	10
4. A program ajánlott napirendje	11
IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, ALAPELVEI	13
V. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	15
1. Gyermekképünk	15
2. Óvodaképünk	15
VI. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	17
1. Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program	17
2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	27
3. Az anyanyelvi nevelés és értelmi fejlesztés megvalósítása	33
VII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	35
1. Játék	35
2. Verselés, mesélés	39
3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	42
4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, vizuális tevékenység	45
5. Mozgás	48
6. Külső világ tevékeny megismerése	51
7. Munka jellegű tevékenységek	57
8. Tanulás	59
VIII. AZ ÓVODÁNK HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, RENDEZVÉNYEI	62
IX. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	64
X. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.	65
XI. ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	67
1. Az óvoda és a család	67
2. Az óvoda és az iskola	68

3. Az óvoda külső kapcsolatai	68
XII. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE	69
XIII. NEMZETI, ETNIKAI KISEBBSÉG	70
XIV. MIGRÁNS GYEREKEK NEVELÉSE	72
XV. A PROGRAM ELLENŐRZÉSE, ELEMZÉSE, ÉRTÉKELÉSE	74
XVI. AZ ÓVODÁBAN FOLYÓ NEVELŐMUNKA ELLENŐRZÉSI, MÉRÉSI, ÉRTÉKELÉSI, MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI RENDSZERE	75
FELHASZNÁLT IRODALOM	76
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	77

I. BEVEZETÉS

Az óvoda jellemző adatai:

2011. augusztus 31-én a Farádi Napközi Otthonos Óvoda levált a csornai székhelyű CSÁMIÓ Intézményi társulásról. 2011. szeptember 1-től Bogyoszlóval léptünk óvodatársulási kapcsolatba.

Az óvoda hivatalos elnevezése: Farádi és Bogyoszlói Meseerdő Óvoda

Székhelye: 9321 Farád, Fenyőfa u.5.

Telefon: 96/ 535-003

Tagintézménye: Farádi és Bogyoszlói Meseerdő Óvoda Tagóvodája
9324 Bogyoszló Fő utca 36.

Telefon: 96/ 282-498

Alapító neve, székhelye:

Farád Község Önkormányzata	9321 Farád, Fenyőfa u. 5.
Bogyoszló Község Önkormányzata	9324 Bogyoszló, Fő u.23.
Potyond Község Önkormányzata	9324 Potyond Szabadság u.15.
Sopronnémeti Község önkormányzata	9325 Sopronnémeti Petőfi u. 22.

Fenntartó irányító szerve, székhelye:

Farádi Óvodai Társulás 9321 Farád Fő utca 21.

Irányító szerv neve, székhelye:

Farádi óvodai Társulás Társulási Tanácsa 9321 Farád, Fő utca 21.

Telefon: 96/ 279-142

II. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

Az óvoda működési területe:

Farád a Rábaköz északi felén, a Győrt Sopronnal összekötő 85-ös számú főút mentén, Csorna várostól 4 km-re fekszik.

Kedvező földrajzi helyzete miatt a település lélekszáma körülbelül 2000 fő. Az utóbbi években tapasztalható a község lakosságának apró ingadozása.

Az óvoda épülete a falu központjában helyezkedik el. Épülete az 1850-es években épült. 1945 előtt is működött már időszakos óvodaként. 1951-től folyamatosan egycsoportos óvodaként, majd 1975-től 3 csoportra bővült.

Az óvodának saját konyhája nincs. Étkezés az önkormányzat által működtetett konyhával megoldott.

Óvodánkhoz tágas udvar tartozik, biztosítja a gyermekek játék-mozgás lehetőségét.

Óvodánk nevelőtestülete megszavazta tartalmi munkánk fő irányát, melyben folytatjuk eddigi gyakorlatunkat, hagyományainkat, kis mértékben fogunk változtatni rajt. Ennek érdekében fontosnak tartjuk az Oktatási Hivatal szakirányú továbbképzéseit és a Megyei Pedagógiai Oktatási Központ által szervezett továbbképzési tanfolyamokon való részvételt, az önképzésünk érdekében, mely tartalmi munkánk színvonalát segíti, erősíti óvodánkban.

Óvodánk helyi adottságait figyelembe véve Nevelési Programunk célkitűzéseit az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja célkitűzéseinek figyelembevételével fogalmaztuk meg, és felhasználjuk az 1989-es ONP megőrizendő értékeit. A nevelőmunkánk átfogja a teljes óvodáskort.

Helyi Óvodai programunkkal összefüggésben dolgoztuk ki Belső Ellenőrzési Programunkat.

Programunkba az Önkormányzat és a szülők véleményét is beépítettük.

A Pedagógiai Program az 1999. évi közoktatási törvény módosításának megfelelően (47§) felülvizsgálatra és kiegészítésre került.

Majd 2010-ben a Kormány 255/2009.(XI.20) Kormány rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996.(VIII.28.) Kormány rendelet módosításáról életbe lépése miatt aktualizálásra került.

2012-ben az óvoda Bogyoszlóval való társulása miatt a program újra átdolgozásra került.

Tagintézményünk külön nevelési programmal rendelkezik, így őrizve meg szuverenitását és önállóságát. A tagintézmény saját nevelési programja alapján végzi az óvodáskorú gyermekek nevelését.

Farádon az egészségtudatos életmódra nevelés adta meg a helyi program sajátos arculatát és az évente kiemelt nevelési feladatot az éves munkaterv tartalmazza.

Közösen készítettük el nevelési programunk célfejezetét, ahol sorra vettük azokat a fontos elemeket, melyek mindkét óvodában azonosak és kiindulási pontjai lehetnek az egységesen magas színvonalú pedagógiai munkának.

A 2013-as módosítás alapja a 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről, és a 363/2012 (XII.17.) Kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

A 2015-ös módosítás a 326/2013. (VIII.30.) Kormányrendelet „A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról” alapján került átdolgozásra.

III. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunkát az óvodapedagógus végzi, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos.

Az óvodapedagógus tevékenységének és az óvodai dajkáknak hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Óvodapedagógus	6 fő
Nevelésoktatást segítő dajka	3 fő
Logopédus (külsős)	1 fő
Fejlesztő pedagógus (külsős)	1 fő

Csoportok száma: 3

Felvehető maximális gyereklétszám: 75 fő

2. Tárgyi feltételek

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését olyan módon alakítottuk ki, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, biztosítsa egészségük megőrzését, lehetőséget adjon a mozgás - és játéki igényük kielégítésére.

Az udvarunk területe a gyermeklétszámnak megfelelő, füvesített, kerítéssel körülvett.

A gyermekek játékát 2 db árnyékolt homokozó, lengőhinta, kötélmászóka, csúszdák, mókuserék, babaház, torony szolgálja.

Árnyékos rész biztosított.

A levegőn való tartózkodás tartalmasabbá tétele érdekében feltétlenül biztosítani kell az udvari játék gyermeklétszámnak megfelelő folyamatos beszerzését.

További fejlesztés: az árnyékos terület növelése megkívánja néhány fa ültetését, parkosítást.

56 m² szilárd burkolatú terület kialakított.

Biztonságos, esztétikus, zárt kapu és bejárati ajtó megépítve.

2014 szeptemberétől EU-s pályázatból felújított, korszerűsített óvodába járhatnak a gyerekek.

Az óvoda világítása korszerű, fűtése gázzal megoldott, padozata: műanyag.

2014-ben az óvoda külső homlokzata is felújításra került, illetve a nyílászárók cseréje is megtörtént.

Jelenlegi helyiségeink:

1 folyosó

1 öltöző

1 szertár

1 teakonyha

1 mosogató és tálaló helyiség

1 felnőtt WC + zuhanyzó + mosdó

3 x 4 gyermek WC + 3 x 4 mosdókagyló

3 csoportterem

1 iroda

1 kazánház

1 mosóhelyiség és tisztítószer tároló.

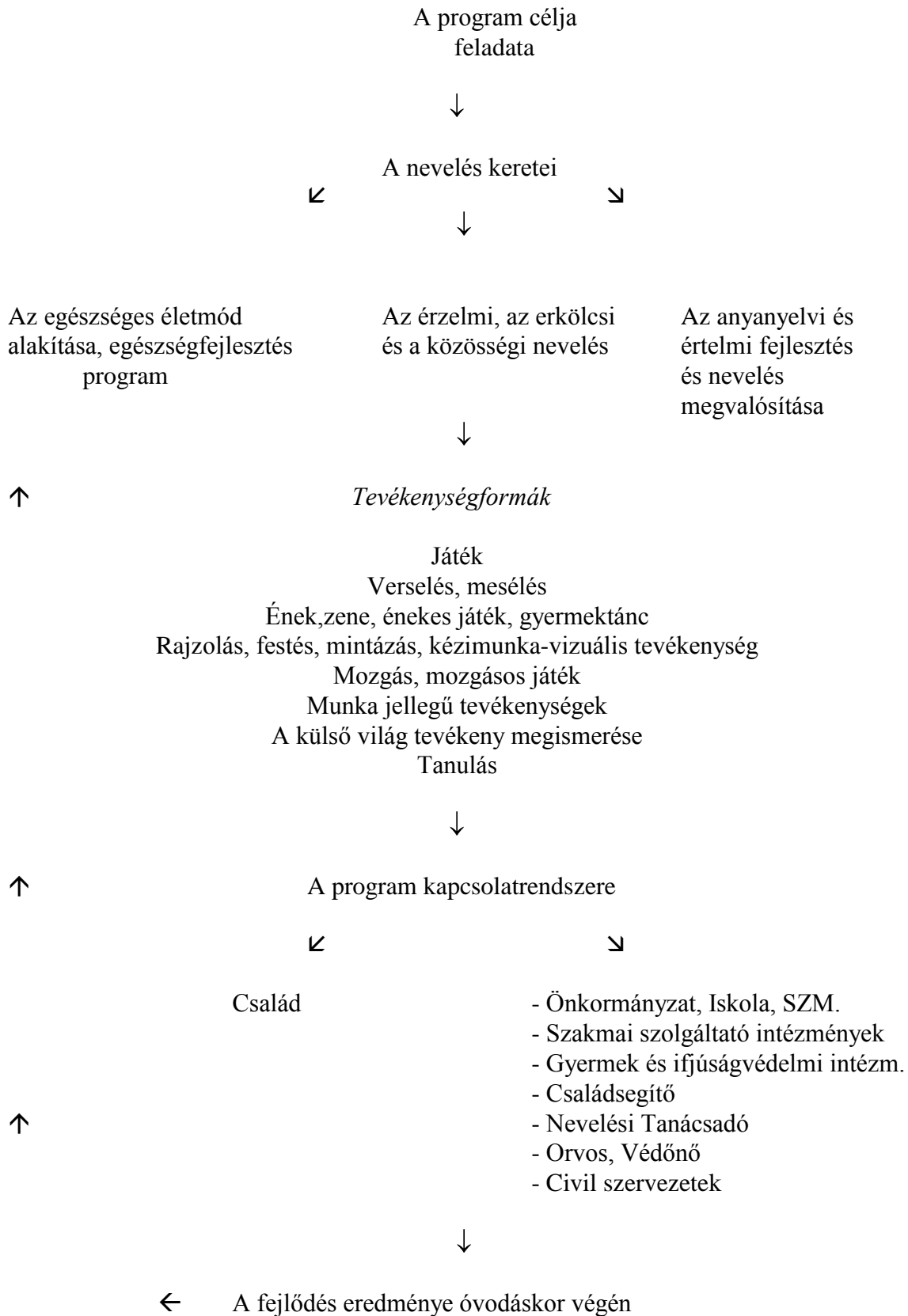
Tárgyi eszközeink:

- Esztétikus babaszoba, meleg szőnyegek, meseszék, bábok, könyvek, gyertyák, magnó.
- Hangszerek: furulya, metalofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér (kicsi-nagy), csengő, népi hangszerek, gyermekek - óvodapedagógus által barkácsolt ritmushangszerek.
- Képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctoll, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzag stb.
- Plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, fonalak stb.
- Videó- és magnófelvételek lejátszó lehetőséggel: zenei élménykövetítéshez, vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepek színvonalasabbá tételéhez.
- CD lejátszó –mindhárom csoportban.
- Esztétikus élősarok a természet kincseinek gyűjteményével.
- Kerti munkához szükséges eszközök, szerszámok.
- Különböző kézi szerek a zenés-mozgásos percekhez, pl. labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, zsebkendő, zászló stb.
- Szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalmi jegyzéket ajánljuk, amit még gazdagíthatunk számos módszertani kiadvánnyal.

Minden évben felmérjük az óvoda területén található baleseti forrásokat, próbáljuk megszüntetni vagy jelezni a fenntartó felé, kérve segítségüket a megszüntetésére.

Az óvoda objektív feltételrendszerének a fejlesztése az óvoda évenkénti költségvetési keretének a függvénye, melyet a Fenntartó Önkormányzat a mindenkori gazdasági helyzetnek megfelelően biztosít. Az óvoda tárgyi fejlesztéséhez pályázatok megírásával, eszközök készítésével járulunk hozzá.

3. A program rendszerábrája

4. A program ajánlott napirendje

A gyermekekre nagy hatással van a feszültségtől mentes együttlét, az örömteli hangulat, az óvodapedagógus érzelmgazdagsága, az óvoda egész életének átgondoltsága. Tervezésnél az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Egész nap során érvényesüljön a folyamatosság, a rugalmasság és a szabad mozgás lehetősége.

A gyermekek délutáni pihenése élettani szükséglet. A délutáni alvás időtartama 2 óra.

A napirend javaslat, tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek.

Ennek alapján minden csoportban az óvodapedagógus dolgozza ki a gyermekek számára leginkább ideális napirendet.

A modellként bemutatott példa korcsoportonként, az egyes évszakok által meghatározott feltételek szerint módosítható. Az állandóan és/vagy ciklikusan megjelenő tevékenységek nyugalmat, folytonosságot biztosítanak.

Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez:

06:30-8:00	KÖZÖS GYÜLEKEZŐ
8:00 - 10:30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN, FOLYAMATOS TÍZÓRAI <ul style="list-style-type: none"> • Személyes percek • Játékba integrált egyéni és mikro csoportos tevékenységek <ul style="list-style-type: none"> Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének-zenei készségek fejlesztése Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése Verselés, mesélés - dramatikus játékok Részképességek fejlesztése egyéni szükséglet alapján • Testápolási teendők • Folyamatos tízórai
10:30 – 12:00	JÁTÉK A SZABADBAN <ul style="list-style-type: none"> • Séta • Énekes játékok az udvaron • Edzés: kocogás, futás
12:00 – 13:00	EBÉD <ul style="list-style-type: none"> • Testápolási teendők
13:00 – 15:00	PIHENÉS, ALVÁS MESÉVEL
15:00 – 15:10	TESTÁPOLÁSI TEVÉKENYSÉGEK
15:10 – 15:30	UZSONNA, JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN
15:30 – 16:30	JÁTÉK ÖSSZEVONT CSOPORTBAN

Hetirend

Délelőtti játékba integrált tanulás	Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás Ének, zene, énekes játék Mozgás Egyéni fejlesztés	kötetlen kötetlen kötetlen kötött kötött	Lehetőség szerint minden nap. Heti 1 Heti 1
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok Környezet tevékeny megismertetése	kötetlen kötetlen	
Délutáni játékba integrált tanulás	Gyermektánc	kötetlen	Lehetőség szerint

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, ALAPELVEI

Cél:

- Fontosnak tartjuk a nyugodt, kulturált környezet, érzelmi biztonság megteremtését, a családi nevelés kiegészítését.
- A gyermeki személyiség kibontakoztatását, sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítését, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével, ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását is, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételét, differenciálást, hátránykompenzálást és tehetség gondozást.
A környezeti érzékenység, a környezeti tudatosság fejlesztése, az észleléstől az önálló cselekvésig.
- A gyermekek az óvodai nevelés eredményeként a családdal együttműködve érik el az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Nevelési alapelveink:

A következő alapelvek kiindulásként szolgálnak a mindennapi nevelőmunkánkban:

- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezze.
- Gyermek és nevelésközpontú szemlélet érvényesítése.
- Segítsük a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását.
- A gyermeki személyiség megismerése ahhoz, hogy óvodánk által közvetített értékeket elfogadtassuk.
- Gondoskodjunk az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- Gondoskodjunk az életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenységről, főként a játékon keresztül valósuljon meg a személyiségfejlesztés.
- Gondoskodjunk az életkornak megfelelő műveltségterületek közvetítéséről.
- Óvodapedagógusok és más alkalmazottak személyisége, magatartása, tevékenysége modellt nyújt a gyermek számára.
- Óvjuk testi-lelki egészségét.

- Az óvoda, mint nevelőintézmény a gyerekeken keresztül hatással van a családi nevelésre.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára a szükséges segítség, gondozás, nevelés biztosítása.
- Az óvodáskorú gyermekek védelme, esélyegyenlőségének biztosítása, jogainak érvényre juttatása a nevelés és a törvények adta eszközökkel.
- Nemi sztereotípiák kerülése.

Az óvodai nevelés feladatai

Fontos feladatnak tartjuk az óvodánkba járó gyermeknek testi-lelki szükségleteinek kielégítését,

Ezen belül:

- környezet egészségnevelés
- egészséges életmód alakítása
- érzelmi nevelés, az erkölcsi szokások alapjainak lerakása a szocializáció biztosítása
- értelmi fejlesztés, nevelés.
- anyanyelvi nevelés.

V. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

1. Gyermekképünk

Az óvodánk gyermek és nevelésközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik.

A gyermekről, mint folyamatosan fejlődő személyiségről gondolkodunk. Fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők szem előtt tartásával segítjük életkoronkénti egyéni fejlődésüket.

Az óvodás gyermek gyorsan és intenzíven fejlődő személyiség, fejlődését meghatározzák a veleszületett genetikai adottságok, az érés törvényszerűségei valamint a környezeti hatások.

Testi szükségletei a gondozás, a táplálkozás, a tisztálkodás, az öltözködés, a szabad mozgás, a pihenés. Lelki szükségletei a szeretet, az érzelmi biztonság, a türelem, a megértés, az elfogadás, a tisztelet. Az óvoda kerüli a nemi sztereotípiák erősítését.

Jellemzője a sokirányú érdeklődés a környező világ megismerésére. Nagy mozgásigénye kielégítése során fejlődik érzékelése, észlelése, akarati tulajdonsága, szociális képessége. Alapvető tevékenysége a játék, mely sokoldalú tapasztalást biztosít számára, csiszolódik anyanyelvi kultúrája.

2. Óvodaképünk

Az óvoda három főszereplője, a gyermek, az óvodapedagógus, a szülő.

Az óvoda kiegészíti a család nevelési feladatainak ellátását. Óvodánk nyitott a szülők számára, betekintést nyerhetnek gyermekeik óvodai életébe, szülői értekezletek, fogadó órák, befogadás, közös programok, nyílt ünnepek alkalmával.

Nevelőtestületünk szakmai tudására, saját emberi erőforrására, adottságára, végzettségére támaszkodva, a mai kor társadalmi igényeinek megfelelően korszerű, a nevelés távlatait is figyelembevevő óvodai nevelőmunkát végez.

Azt a lehetőséget választottuk, hogy saját Pedagógiai Programot írunk, melyben részletesen kifejtjük konkrét nevelési elképzeléseinket.

Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Ez alapján az óvoda gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkőről, sokszínű, életkor specifikus tevékenységekről, kiemelten a játéktevékenységre.

Segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Migráns, nemzetiségi gyermekek nevelése esetén biztosítja az önazonosság megőrzését és ápolását, nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integrációját.

VI. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

1. Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program

a. Cél:

Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az egészségfejlesztő tevékenység célja az egészségi állapot pozitív irányú változása.

b. Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényeinek kielégítése
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése
- az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a gyermek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- modellértékű az óvoda pedagógusainak, dolgozóinak viselkedése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

c. Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

d. Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja.

Az óvodás gyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. Ezért a szülők bevonásával gyümölcsnapokat iktatunk be étrendjükbe heti rendszerességgel.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára (család biztosítja).
- Gyümölcsnapot szervezünk hetente 2 alkalommal-szülők egyetértésével, támogatásával.
- Tanácsot adnak, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki. Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat.
- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot (pl. projektek), játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. zöldség- gyümölcs-saláta készítés, müzli és gyümölcslevek).
- A nevelési év során legalább 4 alkalommal kerül lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő foglalkozás – egészség hét.(ősz-tél- tavasz-nyár)

- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a foglalkozásoknak. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket /diószüret, almaszedés/ látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá a gyerekek részére az óvónénik. A legvonzóbbak a kóstolók. Készül saláta zöldségből, gyümölcsből.
- Tejtermékekkel kapcsolatos foglalkozást is tartanak az óvónők. Az óvodában a boltokban kapható sokféle tejtermékkel ismerkedhetnek meg a gyerekek és kóstolhatják végig a kínálatot. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.
- A gyerekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. Az óvónők ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyerekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására! Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

e. Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai a mozgásigény kielégítése és a testi képességek fejlesztése.

Változatos napi és heti rendszerben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervez mozgástevékenységet (csoportszobában vagy az udvaron). Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet. Edzési lehetőséget a testnevelés, a környezet, a levegő, a nap kihasználásával biztosítja.

Időjárástól függően napi 1-2 óra szabadban való edzést biztosít a fokozatosságot betartva. A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi.

Mozgásigényük kielégítését, fejlesztését a mozgás-mozgásos játékok szolgálják. A szabadon végzett mozgás egy részét a gyerekek önállóan választják, végzik, más részét az óvónő szervezi számukra. Csoportszobánkban ügyelünk a folyamatos szellőztetésre, levegőcserére, a megfelelő páratartalom biztosítására.

f. Személyi higiéné

Az óvodapedagógus feladatai:

A helyes életritmus kialakítása: a **gondozás** és a szükségletek kielégítése során az életkornak és az egyéni fejlettségnek megfelelő ritmikusan ismétlődő tevékenységeket folytatunk az óvodában.

Igyekszünk megismerni az óvodába kerülő gyermek otthon kialakult szokásait. A befogadás, beilleszkedés nehézségeinek megoldását óvodánkban közös feladatnak tekintjük.

Az egészséges személyiség fontos alapelve a gyermek és az óvónő meghitt, megértő viszonya, természetes testközelsége.

A fokozatosság betartásával törekszünk arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket, az önkiszolgáláson, a naposságon keresztül szükség szerinti segítségadással. Ruházatuk a mozgásos tevékenységet jól szolgálja.

- **Tisztálkodás:**

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását. A ruházat higiéniája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza. A közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

A testápolási teendők elvégzése összehangolt szervező munkát igényel óvodánkban. A kézmosás folyóvízben, folyékony szappannal történik, pl.: WC-használat után, étkezés előtt és minden olyan tevékenység után, amely ezt megkívánja. Minden gyermeknek saját jellel ellátott törülközője van. A papír zsebkendő rendelkezésükre áll.

- **Öltözködés:**

Az öltözködésnél már kiscsoporttól kérjük a szülőket a gyermekek célszerű, önállóságuknak megfelelő ruhaneműk biztosítására, valamint tartalék fehérneműre. A réteges öltözködés fontosságára a szülők figyelmét is felhívjuk. Váltóruhát, váltócipőt kérünk. Váltócipő

minősége fontos, hogy a gyermek lábának kényelmes, egészséges legyen, szolgálja az önállóság fejlődését.

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében az óvodai öltözőszekrényekben. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: műszálas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

- **Pihenés:**

Alvás előtt rövid, megnyugtató mesét mondunk. Teremtjük meg a nyugodt alvás feltételeit, de vegyük figyelembe az egyéni szükségleteket. Az óvoda felújítása során új NORBI fektetők, illetve gumis steppelt lepedők vásárlásával fejlesztettük az óvoda tárgyi eszközeit. Saját jellel ellátott huzattal, aminek tisztántartásáról a szülők gondoskodnak havi rendszerességgel és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

- **Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása:**

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés, a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel.

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét, különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál. Sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira.

A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, pl.: az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

Az óvodában heti egy alkalommal dolgozó logopédussal rendszeresen konzultál.

A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi. A nagycsoportosokat évente a fejlesztőpedagógus iskolaérettségi teszttel felméri, és a kapott eredmény alapján fejlesztést végez.

- **Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése**

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei (6-7éves): *Szabad beszélgetések*. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A dohányzást megelőző magatartásra nevelésnek is egyik eszköze az olyan mese, amely az állatvilághoz, a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a nem-dohányzó magatartás szépségeit. Olyan mesékről lehet szó, amelyekben a helyes magatartás "pozitív" élményei jelennek meg, amely nem félelemkeltéssel kíséri meg a dohányzástól "elrettenteni" a kisgyermeket.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás, szabad mozgás, jókedv... Veszélyek: napozás, növényzet, rovarok... Értékek: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erőkifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkérmények füstje, füstmérgező balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.

g. A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenyítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhethet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy készítése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt. A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda segíti a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek

felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.

- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatja a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

h. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felhívás, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képpolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások

A gyermekekkel

- az óvodai nevelési év, valamint
- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma meghatározása, ismertetése.
- A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni.
- Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatokat a 2011.évi CXC törvény, illetve 20/2012.(VIII.31). EMMI rendelet alapján végezzük. Elsősegély doboz az „irodában” található.

i. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ Önállóan tisztálkodnak: mosakodnak, törölköznek, fésülködnek, fogat mosnak
- ❖ Önállóan használják a WC-t, vigyáznak a mosdó rendjére, tisztálkodási eszközöket a helyére teszik, zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt
- ❖ Az önkiszolgálást teljes önállósággal, természetes teendőként látják el
- ❖ Étkezés közben kulturáltan viselkednek
- ❖ Igénylik az asztal esztétikus rendjét
- ❖ Helyesen használják az evőeszközöket (kanalat, villát, kést)
- ❖ Önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek
- ❖ Holmijukat, ágyneműjüket hajtogatva helyre teszik
- ❖ Cipőfűzőjüket megkötik
- ❖ Ügyeljenek saját személyük és környezetük rendjére, szépségére, gondozottságára.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

a. Befogadás

Cél:

Olyan módszerek eljárások alkalmazása, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot, és nyugalmat ad.

Feladata:

Megkönnyíti a szülőktől való elválást, biztosítani a folyamatosságot a bölcsödéből érkezőknél. Megismertetni a gyerekeket új környezetükkel, eközben érzelmi bázist találjanak bennünk, óvónőkben.

A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

Tartalma:

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése befogadástól az óvodáskor végéig.

- Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. Családias légkörben kialakul a gyermek kötődése társaihoz, felnőttekhez egyaránt, ez kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz. A gyermek élettere legyen barátságos, otthonos, amit elsősorban az óvónő tervez meg, de lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesüljenek.
- Szabadon mozoghassanak a gyermekek a csoportszobában, a mosdóban, mert ezzel is fokozható az otthonosság érzése.
- A befogadás folyamata már a beíratásnál kezdetét veszi. A gyermek a szülővel érkezik, megismerkedik leendő csoportjával, óvónőivel, dajkáival, jelével, az óvoda tágabb és

szűkebb környezetével. Az érkező gyermeket kis ajándékkal fogadjuk. A beiratás lezárása után a beiratkozott gyermekek szüleinek tájékoztató szülői értekezletet tartunk. Az óvoda iránt érdeklődő szülőket, gyermekeket a nyár folyamán, az udvaron játszó gyermekek közé hívjuk, megkönnyítendő a szülőtől való elválást.

- A befogadás folyamatosan, fokozatosan egész évben történik. Igény szerint lehetőséget adunk az anyának a közös beszoktatásra. Ez a gyermek számára biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ezáltal a szülő megismeri a gyermekek napirendjét, szokásait.
- A sok, érdekes, új játék mellett mesével, mondókákkal, ölbeli játékokkal kedveskedünk a gyermekeknek. A lefekvésnél közénk ülünk egy-egy nyugtató mesével vagy dalok dúdolásával teremtjük meg a nyugodt alvás feltételeit. A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását.
- A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani. Különös figyelmet fordítunk az érdektelen gyermekekre - feltárjuk az okát, mert csak így tudjuk elindítani a tevékenységekbe való bekapcsolódását.
- Mivel osztott csoportokkal működő óvoda vagyunk, többször is szervezünk közös programokat.
- Az óvodapedagógus feladata gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése.
- A gyermekek pozitív kapcsolata úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt és gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvónőnek, aki irányítója és egyben társa is a gyermekeknek.
- A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak. A gyermekek neveléséhez elengedhetetlen, hogy jó kapcsolatot alakítsunk ki a szülőkkel. Kellő bizalom legyen az együttneveléshez. Segítsük a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű és tulajdonságú társaikat.

Felnőtt-gyermek kapcsolatának legfőbb elvei:

- Az óvónő értse meg érzelmileg a gyermeket, parancsolás helyett kérjen, ami elősegíti a megértést, átérzést.
- Pozitív szokásokat, pozitív szociális kapcsolatokat alakítsunk ki.
- Biztosítsuk a tevékenységekben szabadságot, a pontos határok megjelölésével.
- Adjunk lehetőséget a javításhoz.
- Alakítsuk ki a közösségi élet szabályait.
- Segítsük a gyermekbarátságok kialakulását.
- Örömmel és érdeklődéssel kapcsolódjanak be a közös együttlétekbe.
- A gyermek pozitív énképe alakuljon ki.
- Személyes percek biztosítása a jó kapcsolat megerősítéséhez.
- A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája.
- Tiltalom helyett adjunk választási lehetőséget.
- Az óvónő legyen célirányos, fejlessze a gyermekek optimizmusát.

A befogadás időszakában megfigyeli, hogy

- a gyermek miként fogadta el az új környezetet,
- hogyan reagált a szülőtől való elválásra,
- magára talált-e a játékban,
- hogyan alakult a kapcsolata az óvónővel,
- hogyan illeszkedett be az óvodai élet ritmusába,
- mi okozott számára örömet vagy nehézséget,
- hogyan reagált a társakra.

b. A gyermekek érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelése

Cél:

Derűs, vidám, élményekben gazdag, szeretetteljes érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott óvodai légkör és kapcsolatrendszer alakulása, amelyben a gyermekek jól érzik magukat, és lehetővé válik pozitív tulajdonságaik minél teljesebb kibontakozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek közötti kapcsolatrendszer bővítése, társas szükségleteik kielégítése.
- A szociális érzékenység fejlesztése.
- Az erkölcsi és akarati tulajdonságok alakítása.

Fontos szerepet tulajdonít mintaadó személyiségének és irányító tevékenységének. A közte és a gyerekek között létrejövő érzelmi kötődésre építve saját maga modell értékével hat és teremti meg a feltételeket a gyermekek között kialakuló őszinte, biztonságos, toleráns egymás mellett éléshez. Az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek és gyermek-gyermek kapcsolatot a pozitív attitűd jellemezze. Az intézmény összes alkalmazottjával mintát ad a kommunikációra, bánásmódra. Arra törekszik, hogy gyermekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjon, találja meg a gyermekben azt az egyedi képességet, megnyerő tulajdonságot, mely a fejleszthetőség alapját képezi. A gyermekkel megéreztetni, később elfogadtatja mit, miért tart helyesnek, illetve utasít el. Kialakítja a társaikkal való **együttjátszás, egymáshoz való alkalmazkodás** normáit. A gyermekeket a különbözőségek elfogadására és tiszteletére neveli. Az együttjátszó barátok és kisebb csoportok között segíti az együttműködést. Együtt örül a közös óvodai eseményeknek, ünnepléseknek. A társas együttélés szokásait, szabályait fokozatosan megismerteti. Az én tudat alakulását és az **én érvényesítő törekvést** segíti. A gyermek **önmagához való viszonyát, énképét, önismeretét, önértékelését, önirányító képességét** fejleszti. A társak elfogadását, a társas viselkedés megtapasztalását, a kulturált érintkezési formák megismertetését, gyakoroltatja. Kialakítja a gyermekek pozitív érzelmi viszonyulását az óvónő által közvetített szabályokhoz, értékekhez és a fejlesztő tevékenységekhez. A gyermekek erkölcsi tulajdonságát fejleszti a nevelési helyzetek tudatos kihasználásával, az óvodai élet helyes szervezésével. **Udvariasság, önzetlenség tulajdonságát** alakítja a felnőttek mintaadásával, a természetes élethelyzetek tudatos felhasználásával.

A gyermekek **akaratát fejleszti** a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, a szabálytudat erősítésével, a játéktevékenység és versenyjátékok során, a különböző feladathelyzetekben, a munka jellegű tevékenységekben. A változatos, érdekes és játékos feladatok végzése közben önállóságot, önfegyelmet, önbizalmat, önbecsülést fejleszt, valamint alakítja a kitartást, a pontosságot, a feladattudatot, a szabálytudatot, és az önértékelést. A társas együttélés szabályait, szokásait gyakoroltatja a csoport fejlettségi szintjén. Szükség esetén speciális szakemberek bevonását kezdeményezi (pl. nehezen szocializálható, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek).

Megismerteti a gyermekekkel a lakóhely szűkebb és tágabb környezetét.

c. Az értékelés és jutalmazás

Cél:

A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értékelést fontos személyiség és közösségalkító tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges: a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.

A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekenként vezetett személyiség lapon, méréseik alapján. Elsődleges mérőeszköz a tudatos megfigyelés.

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekek igényévé válik a viselkedés szokásszabályainak betartása.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, érezzenek együtt a közösség tagjaival.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek. (kompromisszum készség)

- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Igényükké vált a tevékenységekben való részvétel, együttműködés.
- A tevékenységeket türelmesen a megbeszéltek alapján befejezik. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Értékelik saját tetteiket, és az eléjük tárt magatartási példákat. Konfliktusos helyzetben társaikkal képesek egyezkedni.
- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.
- Feladat és szabálytudata kialakult.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál.

3. Az anyanyelvi nevelés és értelmi fejlesztés megvalósítása

Cél:

A gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára alapozva az intellektuális érzelmek felkeltése, a tanulási vágy kialakítása, a befogadást segítő értelmi képességek fejlesztése által. Cél az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítása, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv ösztönzése, fenntartása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságokra építve, változatos tevékenységek biztosítása, melyeken keresztül **tapasztalatokat szerezhetnek** a természeti és társadalmi környezetről.
- Képességek fejlesztés területén:
  - A tapasztalásra épülő ismeretek bővítése, általánosítása, rendszerezése.
  - Az értelmi képességek: az érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, gondolkodás, képzelet fejlesztése.
  - A kreativitás kibontakozását segítő feltételek, körülmények biztosítása.
- Anyanyelv fejlesztés területén:
  - Az anyanyelvi nevelés feladatai a formai fejlesztés területén:
  - A hangok tiszta hibátlan ejtésének kialakítása szükség szerint logopédus segítségével.

Az anyanyelvi nevelés tartalmi feladatai:

- A beszédkedv fenntartása, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések érvényesülésének biztosítása, helyes válaszadás.
- A gondolatok, élmények, események értelmes kifejezésére való képesség kialakítása párbeszéd és monologikus formában egyaránt.
- Nyelvhelyességi hibák folyamatos indirekt javítása.
- A beszéd alapvető illemszabályainak alkalmazására készítés. (kulturált érintkezés formái)
- A helyzetekhez alkalmazkodó beszédfigyelem kialakítása.
- A személyes példa, a helyes minta adása kiemelt jelentőségű.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Tapasztalati síkon szerzett ismereteik közötti összefüggéseket az óvónő irányításával észreveszik.
- Kialakult észlelési képességeiket: látás, hallás, tapintás, finommozgásos képességeiket, szem, kéz és mozgás koordináció területén összerendezetten használják.
- Az egyszerű gondolkodási műveleteket alkalmazzák. (analízis, szintézis, általánosítás, ok-okozati összefüggések)
- Tapasztalati úton szerzett ismereteiket emlékezetben tartják.
- Képesek életkoruknak megfelelő feladatok önálló megoldására.
- Vannak elemi ismeretei az őt körülvevő világról, felismer összefüggéseket.
- Probléma helyzetben törekszik a megoldás keresésére, szívesen kísérletezik
- Képes időrendiséget felállítani
- Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni
- Képről mondatokban beszél
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
- Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatainak érthető kifejezését

VII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

1. Játék

Cél:

A gyermek folyamatos fejlesztése.

A játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A játék formáinak és tartalmának gazdagítása a gyermekek képességeinek fejlődését segíti elő, így a játék a személyiségfejlesztés alapvető eszköze. Az óvodás életkor szenzitív periódus, azaz bizonyos értelmi és szociális képességek kialakulásának optimális időszaka.

A gyermek ebben az életszakaszban többet tanul, mint később egész életében. Ez a tanulási folyamat szinte teljes egészében a játékban talál közvetítő közegére. Ezért fontos a játék, a játék mögötti optimális idegi szabályozás és az ehhez szükséges biztonságos érzelmi állapot. Ebben az értelemben alapozó funkció a játék. Az óvodáskorú gyermek tanulása nem szándékos, nem tudatos, de tele van érdeklődéssel, kíváncsisággal, érzelmekkel. Ez a folyamat visz a tudatos tanulás felé. A szabad játékban folyamatosan fejlődik a gyermek önállósága, folyamatosan és spontán utánozza társas környezetét, főleg a felnőtteket. Ez a fajta tanulás főként a szociális magatartási formák és a kulturális értékek elsajátítását eredményezi. A tanulás az egész nap folyamán adódó és szimulált helyzetekben, természetes környezetben, a gyermek vagy az óvónő által kezdeményezett tevékenységekben valósul meg.

A tanulás formái óvodánkban:

- az utánzásos, minta- és modell követéses magatartás és viselkedés tanulása (szokások alakítása)
- a spontán, játékos tapasztalatszerzés (gurul, csúszik, törik, stb.)
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés
- gyakorlati probléma - és feladatmegoldás.

A gyermek tevékeny résztvevőként fedezheti fel a világot. A témakörök maguktól kínálják a több szempontú feldolgozást, ennek során fejlődnek a képességek. Abból indulunk ki, hogy milyen élmények motiválják a gyermeki tevékenységet, mit lehet játszani, hogyan lehet eljátszani, ehhez rendeljük hozzá a képességfejlesztést. Fontosnak tartjuk a komplexitást, a minden tevékenységhez szervesen illő zenei, irodalmi anyagok számbavételét, az ismétlés lehetőségét.

Az egyéni élmények, tapasztalatok eljátszása segít a családok életének, munkájának - így a gyermek - jobb megismerésében is.

Tevékeny, vidám, játékos óvodai életet szeretnénk megvalósítani.

Az óvodapedagógus feladatai:

Biztosítja a nyugodt, szabad játék feltételeit.

- megfelelő légkör: vidám, nyugodt, kiegyensúlyozott, barátságos családi, elfogadó, felszabadult hangulatot teremt.
- megfelelő hely: a gyermekek szabadon rendelkezzenek a csoportszobával, kreatívan használhassák a tárgyakat
- játékidő: a folyamatos napirend jó lehetőséget biztosít arra, hogy legtöbb idejüket zavartalan játékkal tölthessék.
- megfelelő játékszerek: önállóan választhatják meg az eszközöket, amelyek segítik az elmélyült, kreatív játék kialakulását és fejlesztő, motiváló hatást váltanak ki, megfelelő minőségűek, mennyiségűek.

Egyéb feladatok, módszertani elvek:

- játékelrakás, rendrakás rugalmas kezelése (étkezés, pihenés)
- helyes magatartás kialakítása: ne zavarják egymást!
- ne rongálják az eszközöket!
- játék végén rakodjanak el!
- egyéni képességek, fejlettség figyelembevétele
- feszültség oldása
- az óvónő legyen partner, megengedő és modellnyújtó
- mozgás fejlesztése
- értelmi képességek fejlesztése

- kudarcűrés fejlesztése
- sikerélményhez juttatás
- tapasztalatszerzés

Tevékenységek:

- gyakorlójáték
- szerepjáték
- barkácsolás
- drámajáték, bábozás
- építő, konstruáló játék
- szabályjáték

Csoportjainkban minden játékfajta lehetőségét megteremtjük. A játék kiemelt jelentősége napirendünkben is megmutatkozik.

A tanulás kapcsán mindig a tanulás lehetőségeinek megszervezésében gondolkodunk. Motiváló eszközökkel, érdekes tevékenységeket szervezünk, amibe a gyermek bekapcsolódhat, vagy más tevékenységet kereshet.

A játékos tanulást valamilyen alaphelyzetből indítjuk.

Ilyenek:

- a spontán játék kevésbé intenzív szituációja
- általunk kezdeményezett játék, amely valamilyen képesség fejlesztésére irányul
pl.: nyelvi játékok
- valamilyen munkajellegű tevékenység adja az alapot pl.: készülődés egy ünnepre-terem feldíszítése.
- korábbi közös élmény pl.: gyümölcszsüret, kirándulás.
- a témához való eszközöket készítik el a gyermekek, és az eszköz motiválja őket a további tevékenységre.

Ezekbe a folyamatokba spontán kapcsolódnak be a gyermekek. A többiek sikere, öröme a kevésbé érdeklődő gyermekeknek is ösztönző. Szükség szerint egyénileg, kisebb csoportban, vagy néha az egész csoport számára kezdeményezzük egy-egy téma kibontását. A szociális és értelmi funkció együttes fejlődését segítik a "tanulós játékok", amelyek az alábbi részterületeket fejlesztik: mozgásfejlesztés, testséma fejlesztése, a percepció fejlesztése, verbális fejlesztés. Biztosítjuk minden csoportban az önálló munkavégzést, a munka állandóságát, folyamatosságát, sokszínűségét.

Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.

A játék stimulálása érdekében problémát vet fel, választásra készítő megjegyzéseket tesz, eszközhasználatra ösztönöz, ötletet ad (nem konkrét) vagy serkenti kidolgozását. Szükség esetén segítséget és példát, mintát nyújt. Szabályjátékokat irányítja, irányíthatja.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Megértik és elfogadják társaik elgondolásait, ötleteit.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz, társaikhoz.
- Tudnak lemondani egy-egy játékszerről.
- Képes szerepvállalásra, vállalják a kedvezőtlen szerepet is.
- Képesek a felnőttek tevékenységeit, saját tapasztalataikat eljátszani.
- Tudnak önállóan tervezni, szerepeket és eszközöket elosztani.
- A játszócsoport tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
- Konstruáló és építő elemekből játékszereket tudnak készíteni.
- Képesek bonyolult szabályjátékok megtanulására.
- Egészséges versenyszellem jellemzi őket.
- Azonosulni tudnak a feladattal, igyekeznek azt sikerrel megoldani.
- Megkezdődik az önellenőrzés folyamata.
- Munkajellegű feladataikat önállóan, felelősséggel oldják meg.
- Szükség szerint segítenek.
- Átrendezik a csoportszobát, részt vesznek díszítésében.
- Ügyelnek a terem rendjére.
- Ünnepekre ajándékot készítenek.
- Részt vesznek az udvar takarításában.

2. Verselés, mesélés

Cél:

A gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével. A mesélés pihentet, szórakoztat, az anyanyelv közegén át hat, emberi kapcsolatokra tanít, segít a világban eligazodni, az élmények feldolgozásában oldja a szorongást.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Művészi értékű, népi, klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokat válogat.
- Az óvónő keltse fel a gyermekek irodalom, vers, mese, mondóka iránti érdeklődését, fejlessze a gyermek erkölcsi érzelmeit, ítéleteit, magatartását, esztétikai fogékonyságát.
- Legyen igényes az irodalmi anyagok összeállításában.
- A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.

Feladat:-A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása az óvónők feladata. A mese-vers összeállítása, anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja. Csak művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét.

- Ezért a mű választásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.

Tartalma: A 3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és a leismertebb költőink ritmikus, zenei hatású játékos verseiből állítsa össze. Olyan meséket válasszon, amely cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. (rövid állatmesék, láncmesék)

A 4-5 éves gyermekek meséi már lehetnek többfázisos állatmesék, népmesék, egyszerűbb tündérmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus - realiztikus mesék. Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás alapját. Ezen kívül vidám, humoros versek és mai magyar költők versei, művei.

Az 5-6-7 éves kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realisztikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék, a műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerkedjenek meg a környezetükben hangoztatott közmondásokkal. A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszerettetését, a néphagyomány-ápolást, az évszakok szépségét. A már ismert mese-vers ritmikusan ismétlődjön. Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélményei a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz kapcsolódnak. A kísért mozdulatok, játékos mozgások nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testközelségben teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában.

Teremtsünk minél több lehetőséget a vidám rigmusok megkedveltetésére. Ismételjük az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat.

Az egyszerű állatmeséken keresztül szoktassuk hozzá a gyermekeket a mese végighallgatására. A mese többszöri végighallgatása után kerülhet sor a dramatikus feldolgozásra. Először az óvónővel majd az érdeklődő gyermekek fokozatos bevonásával próbálják megjelentetni az egyszerű meséket. Ismerjék meg a bábokat - a bábok számát fokozatosan növeljük.

A vers, mese, dramatikus játékhoz használhat az óvónő kellékeket is, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

4-5 éves gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják nap mint nap a mesét.

Az új versek kapcsolódjanak élményeikhez, tapasztalataikhoz, hangulatunkhoz.

5-6-7 éves korban minden alkalmat használjunk ki kiolvasók, rigmusok ismételtetésére. Kiolvasókkal gazdagodjon a nagycsoportosok mondókarepertoárja. Játsszanak rímes találós kérdésekkel. Ismételjék az előző években tanult verseket. Az új versek kapcsolódjanak a gyermekek tevékenységéhez. Kerüljük az éneklő hanglejtést, ügyeljünk a gondos, tiszta kiejtésre, értelemszerű hangsúlyozásra.

Az egyszerűbb meséket önállóan próbáljanak dramatizálni. Délutáni pihenés előtt is hallgatnak mesét. A mesét akkor kezdjük, amikor minden gyermek megérkezett, teremtsük meg a nyugodt, meghitt hangulatot.

- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást, a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyermekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen ismételik a verseket, rigmusokat, mondókákat.
- Képről mondatokban beszélnek.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezik ki magukat.
- Beszédjük tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek
- Mondjanak rövid történeteket.
- Olyan szókincsük legyen, amely lehetővé teszi számukra, gondolataik érthető kifejezését.
- Várják a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak egymás és önmaguk szórakoztatására.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél:

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, a zenei anyanyelv (műveltség) alapjainak lerakása, zenei ízlésük formálása, zenét szerető s értő, művészetre fogékony gyermekek nevelése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek zenei ízlésformálása, esztétikai fogékonyságuk alakítása a zene eszközeivel.
- A gyermekek fedezzék fel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
- A gyermekek játékokon keresztül ismerjék meg a néphagyományokat és azok tovább-élését.
- Ismerkedjenek művészi jellegű és komponált dalokkal.
- A feladatok sikeres megvalósításával segítjük elő a zenei anyanyelv kialakulását. A felhasznált zenei anyag Forrai Katalin Ének az óvodában könyve alapján, kiegészítve a gyermekek hangkészletének megfelelő dalanyaggal.

Zenehallgatás: Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában című könyve alapján és egyéb tiszta forrásból, a kritériumoknak megfelelően, tudatosan megválasztva.

Tartalma: Naponta kezdeményezünk éneklést, ritmikus mozgást, játékot, (Ezek megismertetése során figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, a csoport és azon belül az egyén zenei képességét.) A gyermekeknek zenehallgatásra alkalmas magyar és idegen népdalokat, énekeket, esetenként gépzenén bemutatott művészi értékű dalokat. Az éneklési készség fejlesztése miatt legyen az éneklés a mindennapok természetes velejárója, mert csak így jutathatjuk el a gyermekeket a tiszta, szép éneklés szintjére.

- A magas-mély megkülönböztetése,
- Halk-hangos-középerős megnevezése, érzékeltetése ének és beszédhangon, zörejen, hangszereken.
- Tempó és hangerő összekapcsolása: halk-gyors, halk-lassú, hangos-gyors, hangos-lassú.
- Egy dalon belül a dinamika változtatása.
- Dallamfelismerés (Hangszerekről, dúdolásról is)

- Dallambújtatás motívumszakaszokkal.
- Különböző hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése. (Tárgyak, ütő és dallamjátszó hangszerek, egymás hangjának, természet hangjainak felismerése.)
- Ismert dalból vett dallammotívumok éneklése új szöveggel, visszhangszerűen (szöveg improvizáció).
- Kérdés, visszhangjáték szótaggal történő éneklése.
- Egyenletes, lüktetés, kettes lüktetés, ritmus kiemelése, megkülönböztetése és összekapcsolása
- Ütőhangszerek megismerése, használata, együttes megszólaltatása.
- Ritmusmotívumok improvizálása.
- Dalok, mondókák ritmusának hangoztatása belső hallás alapján (éneklés nélkül).
- Gyors-lassú tempó megismerése, megnevezése egy dalon, ill. mondókán belüli tempó tartással és váltásra.
- Ritmusvisszhang.
- Harmonikus mozgás fejlesztése: Változatos térformák kialakítása játékos táncmozdulatok egyöntetű végzése. Egyszerű tánc mozdulatok elsajátítása / forgás, taps, csárdás, sarokkoppantás, guggolás/

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Minden gyermek zenei képességének megfelelően tud tisztán érthető szövegkiejtéssel énekelni.
- A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint az egyenletes lüktetést kiemelve mondják.
- Felismerik a magas-mély, halk-hangos közötti különbséget s ennek megfelelően tudnak énekelni, beszélni, tapsolni stb.
- Visszaénekelnek változatos dallammotívumokat csoportosan és egyénileg.
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről.
- Képesek ismert dalt, mondókát motívumonként hangosan és magukban énekelni, mondani.
- Képesek a körülöttük lévő tárgyak, személyek, hangszerek hangszínének felismerésére.

- Biztonsággal szólaltatnak meg néhány ütőhangszert.
- Megkülönböztetik az egyenletes és kettes lüktetést, a ritmust, megértik a zenei motívum hosszát.
- Felismerik és megnevezik a tempókülönbségeket, s annak megfelelően beszélnek, énekelnek, mondókáznak.
- Képesek dallam - és ritmus improvizálásra.
- Képesek egyszerű játékos, táncos mozgások egyöntetű szép megformálására, térformák kialakítására.
- Szívesen hallgatják végig a bemutatott élőzenét.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, vizuális tevékenység

Az ábrázolás a valóságban megfigyelt dolgok, a gyermek vágyainak, elképzeléseinek egyik leghatásosabb kivetítési módja.

A vizuális nevelés egy nagyon összetett nevelési terület, amely magában foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, képalakítást, konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést és a környezetalakítást.

Cél:

A gyermekeket juttassuk el egyéni fejlettségi szintjének megfelelően a képi, plasztikai kifejezőképesség birtokába. Kialakítjuk bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet.

Az óvodapedagógus feladatai:

A különböző jellegű vizuális feladatok sikeres megoldása járuljon hozzá a gyermek látási, tapintási, mozgási érzékelésének összerendeződéséhez. Járuljon hozzá, hogy a vizuális élményeket teljesebb mértékben átéljék, az önkéntelen és a szándékos megfigyelés tartalmát valósághűen fogják fel. Fejlődjön az érzékelésük és a gondolkodásuk.

Alakuljon ki a gyermekekben annak felismerése, hogy az érzékelt valóságot, érzelmeiket és elképzelésüket az ábrázolás eszközeivel ki tudják fejezni. Gazdagodjék a gyermekek esztétikai képzelete, fejlődjön képzeletük. Sikerélményük következtében ébredjen fel bennük ábrázolás iránti szeretetük, erősödjék önbizalmuk, és a gondos feladatvégzésre irányuló akaratuk.

Tartalom: Biztosítsuk a vizuális tevékenység feltételit, juttassuk élményekhez, biztosítsuk a változatos, sokszínű, könnyen megmunkálható anyagokat, kifogástalan eszközöket. Jelöljük ki megfelelő helyet a csoportszobában, ahol a gyermekek ezt a tevékenységet zavartalanul, kedvük szerint végezhetik és találják meg a hozzá szükséges eszközöket és anyagokat.

Fokozatosan ismerkedjenek meg a különböző eszközökkel, azok használatával, vegyenek részt életkori sajátosságaiknak megfelelően az eszközök rendben tartásában. Alakuljanak ki náluk a tevékenységgel kapcsolatos eü. szokások. A gyermekek jelenítsék meg képi vagy plasztikai úton saját élményeiket, a hozzájuk közel álló

cselekményes témákat, a velük vagy környezetükben történt eseményeket, meséket, versek, dalok, történetek elképzelt szereplőit. Egy témán belül adjunk lehetőséget minél több technika alkalmazására.

Rajzfejlődésük során jussanak el a firkálásról a részformák, a mozgások ábrázolásához és a díszítőelemek alkalmazásához. Tudjanak tájékozódni a kép síkján (közepe, fent, lent). Ismerkedjenek meg fokozatosan a színekkel, tanulják meg, hogyan lehet színeket keverni, nevezzék meg a színeket. Ismerkedjenek a plasztilinnel. Először csak gyurkálgassanak, majd sajátítsák el a formák tagolását, a részleteket a különböző fogásokkal (gömbölyítés, sodrás, csípés, nyújtás). Ismerkedjenek meg a kézimunka alapfogásaival fokozatosan. (Tépés, vágás, ragasztás, hajtogatás, stb.) Gyűjtsenek folyamatosan sokoldalú tapasztalatot az egyes anyagok tulajdonságairól és azok felhasználhatóságáról. Készítsenek egyéni és közös kompozíciókat az elsajátított kézimunka-technikák vagy akár más technikák együttes alkalmazásával.

Próbálkozzanak játékkellékek, ajándékok készítésével. Építőjáték során használjanak változatos elemeket, elképzeléseiket kisebb- és nagyobb kiterjedésű építményekben valósítsák meg.

Ismerkedjenek műalkotásokkal, környezetünkben található esztétikus jelenségekkel.

Vegyenek részt környezetük szépítésében, díszítésében.

Javasolt technikák:

- Zsírkréta, kréta, ceruzarajz, aszfalkréta
- Festés: vastag, vékony ecsettel, újjal, egyéb eszközökkel
- Zsírkréta rajz után festés (vegyes technika)
- Nyomatok gyurmába (termékek, tárgyak)
- Nyomatok dúccal (krumpli, dugó, termés, stb.)
- Előhívó, satírozó játék (falevél, fonal, ragasztás papírból, textilből előzetesen)
- Tépés, majd vágás (vegyesen is)
- Varrás kartonra vastag fonallal
- Hajtogatás, képi elrendezés ragasztással
- Vágás, hajtogatás díszítése nyomattal, rajzzal, festéssel
- Téri elrendezés utólagos ragasztással (elé, fölé, mögé, gyermekrajzokból is)
- Testek felület díszítése (dobozok, hengerek, faépítők stb.)
- Festés gipszre, fára, kőre

- Fonalragasztás síkon képi jelleggel
- Mintázás gyurmából
- Viaszkarc
- „Fénymásolás” (zsírkréta satírozás, ceruza)
- Fűzések, szövések különböző eszközök felhasználásával (termékek termények növények)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermekek ismereteik, gondolataik, élményeik kifejezésére bátran használják az ábrázolás eszközeit. Legyen az ábrázolás kedvelt tevékenységük, szívesen, saját kezdeményezéseikre is ábrázoljanak. Jellemezze őket a helyes ceruzafogás és eszközhasználat, tudjanak egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani. Ábrázolásuk legyen változatos, mutasson tagoltságot. Alkalmazzák munkáikban változatosan a színeket. Legyen változatos a formaábrázolásuk. Emberábrázolásukban jelenítsék meg a részformákat is, egyszerűbb mozgások kifejezésével is próbálkozzanak. Ábrázoljanak emlékezet utáni témákban részleteket is. Legyenek képesek elképzelések alapján meseszereplőket, meserészleteket, elképzelt helyzeteket, eseményeket, hangulatot is kifejezni, jellemző színekkel, formákkal és mozgással megjeleníteni.

Tudjanak formákat mintázni elképzeléseik és megfigyeléseik alapján. Készítsenek önállóan és csoportosan egyszerű játékokat, kellékeket, ajándékokat. Tudjanak díszítő, tervező feladatokat megoldani változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával. Tudják alkalmazni fokozott önállósággal a megismert technikákat.

Bátran, ötletesen építsenek, vegyenek részt aktívan a térkialakításban. Legyen tapasztalatuk a tárgyak formájáról, térbeli kiterjedéséről.

Vegyenek részt aktívan és szívesen óvodai és otthoni környezetük szebbé tételében.

5. Mozgás, mozgásos játékok

Cél:

- A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.
- A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.
- Pszicho motoros képességek fejlesztése.
- A rendszeres mozgás, mozgás iránti igény a gyermekek életének szerves részévé váljon.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az gyermekek természetes szükséglete a mozgás. Segítségével tapasztalja meg önmagát, a szűkebb és tágabb környezetét. A mozgásfejlesztés a gyermek egész személyiségének alakítására, formálására irányul és átszövi a gyermek minden tevékenységét. Jelentős hatással van az értelmi képességeire, egészségére, érzelmi és szociális fejlődésére.

- Tudatos tervező és szervező munkával megteremtjük a mozgáshoz szükséges feltételeket. Törekszünk a fejlesztés folyamatosságára, fokozatosságára.
- A rendszeres testmozgás a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékokból és feladatból áll.
- Lehetőséget teremtünk spontán, szabad játék keretein belül a mozgásra.
- Vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, illetve azt kiegészítő szerepű mozgásokat gyakoroltatunk.
- Fejlesztjük, eddzük a gyerekek erőnlétét, testi képességüket./ erő, ügyesség, gyorsaság, bátorság, kitartás, versenyszellem.../
- Fontos feladatunk a mozgás megkedveltetése, gyermekek természetes mozgásigényének kielégítése. Nagy-finommozgások, testséma, téri tájékozódás egyensúlyérzék valamint helyes testtartás fejlesztése.
- Egészség hét keretein belül, sportnapot tervezünk a szabadban. Közös zenés torna, célba dobás, kötélhúzás, versenyjátékok.
- Törekszünk a balesetek megelőzésére.

- Szabad levegőn végezhető mozgás minden lehetőségének kihasználását tartjuk szem előtt, amelyet elsősorban tágas udvarunkon tudunk megvalósítani. Az udvari játékok biztosítják a különböző mozgásfajták gyakorlását /bújás, mászás, egyensúlyozás, lengés.../ Ezenkívül sétákat, kirándulásokat szervezünk.
- Mozgásfejlesztés során a legfontosabb a játékoság. Észrevétlenül fejleszti kitartásukat, társas kapcsolatukat, gyorsaságukat, versenyszellemüket, állóképességüket, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

Jelszavunk a sikerélmény biztosítása és a pozitív megerősítés. Az óvodáskorú gyermekek számára a mozgás létszükséglet. Minden csoportban hetente egy alkalommal kötelezően szervezett tevékenység. A mozgás minden nap teret kap az óvodás gyerek életében, hol kötött, hol kötetlenebb formában. A különböző játékok, mozgásos gyakorlatok, járások, futások, dobások, labdás ügyességi feladatok azt a célt szolgálják, hogy a gyerekek mozgása fejlődjön, állóképessége növekedjen, a testi felépítése ellenállóbb legyen a különböző negatív tényezőkkel szemben.

A mozgásfejlesztést lehetőleg a szabadban valósítjuk meg. Minden korcsoportban a funkciók, feladatok jelen vannak, csupán a nehézségi szintjük eltérő.

3-5 éves gyerekeknél a feladatok a testrészekre és a mozgások irányára koncentrálnak, hiszen elsődleges cél a testséma kialakítása, a testrészek neveinek bevétele, a mozgásformák hétköznapi megnevezésének megismerése, a téri fogalmak megértése, lemozgása. Ennél a korcsoportnál nagyon fontos a vizuális minta állandó jelenléte valamint, hogy dicsérjük a szép kivitelezésű mozgásokat, amely egy pozitív irányt mutat a többieknek.

6-7 éveseknél az észlelés fejlesztésére érdemes hangsúlyt fektetni mozgáson keresztül, a finommotorika fejlesztésre változatos eszközökkel.

A gyerekek mozgásos életmódjának alakítására, fejlesztésére számtalan lehetőség kínálkozik: kirándulás, sportnap, szánkózás, zenés torna...

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.

- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- Szeretnek futni.
- Képesek vizuális és akusztikus jelzéseket mozgásukkal lekövetni.
- Kezdeményeznek mozgásos játékokat.

6. Külső világ tevékeny megismerése

Cél:

- Lehetővé kell tenni a 3-6-7 éves gyermekek számára, hogy harmonikus kapcsolatba kerüljenek a természeti- emberi-tárgyi környezettel.
- Matematikai érdeklődés felkeltése: A természeti, emberi, tárgyi környezettel, családdal való ismerkedés során olyan tapasztalatok szerzése, amelyek matematikai tartalmúak: mennyiségi, alaki, nagyság- és térbeli viszonyok.
- Komplex ismeretek nyújtása, közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, téri és síkbeli eligazodáshoz.
- Természet megszerettetése, megismerése, megóvása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- 3-6-7 éves korban tervezhető 4 évszak köré csoportosított jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
- A környezet esztétikájának, jelenségeinek, szépségeinek, változásainak észrevetése.
- A környezettel való ismerkedés közben fejleszti a gyermekek beszédmegértő, és nyelvi kifejezőkészségét, értelmi képességeit.
- A környezet megismerése közben tapasztalatokat nyújt a tér- és síkbeli formákkal, mennyiségi összefüggésekkel, relációkkal kapcsolatban.

Fejlődési jellemzők:

- 3-6-7 éves korban:

Ekkorra tervezhető 4 évszak köré csoportosított jellegzetes tartalmak biztosítása, a folyamat ismertetése a befogadástól az iskolába kerülésig.

A természeti-emberi- tárgyi környezet megismerésére szolgáló témaköröket a 4 évszak köré csoportosítjuk. Ezek csoportonkénti feldolgozása biztosítja a gyermekek számára az eligazodáshoz szükséges globális ismereteket. A tevékenységi tartalmakat a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével tervezzük. Óvodánk szűkebb

és tágabb környezetének megfelelő kialakításával, megóvásával hatunk gyermekeink ízlésvilágára, igényességük kialakulására, ezáltal azok megszerettetésére, megóvására.

A tárgyak, személyek összehasonlítása tulajdonság szerint. Halmazalkotás, ítéletek, nyitott mondatok, relációk, mérhető tulajdonságok, rendezés, sorozatok.

Számfogalom előkészítése: összemérés (mennyiségek, halmazok), természetes szám képzeteinek kialakítása (tőszám, sorszám). Műveletek: bontás, hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel.

Tapasztalatok a geometria köréből, építés. Alkotások szabadon és másolással, tevékenység tükörrel, tájékozódás térben és síkban.

Fontos, hogy:

- A csoportszobák és egyéb helyiségek tárgyai, díszítő elemei ízlésesek, célszerűek legyenek.
- Udvarunk esztétikus, gondozott legyen. Az ott lévő növények és mozgásfejlesztő eszközök harmonikus egysége szolgálja a gyermekek egészséges életmódját, szép érzékük fejlődését, természetszeretetük kialakulását.
- Mindezek és a felnőtt személyes példája lehetővé teszi, hogy az óvodába kerülő gyermek megismerje, megszeresse az óvoda szűkebb, tágabb környezetét így nyitottá váljon az ismeretek befogadására.
- A tapasztalatszerzést legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében biztosítjuk. Így megismerheti, a természet közeli életet érzékelheti az összefüggéseket. Szoros függőségi viszony alakult ki az ember és a természet, illetve az ember alkotta környezet között. Az évszakok változása minden élőlényre valamilyen formában hatással van. Ezért legcélszerűbb, ha az óvodáskorú gyermekkel is ebben a relációban ismertetjük meg az őket körülvevő világot.
- Évszakonként tapasztalhatják, illetve megfigyelhetik:
  - a természet változásait.
  - az élővilág alkalmazkodását az évszakok változásához.
  - a természetben aktuális tennivalókat és azok várható eredményeit.
  - az időjárás jellegzetességeit, jelenségeit, tulajdonságait, káros és jótékony hatását.

- az időjárással kapcsolatos népi megfigyeléseket
- a néphagyományokat, jeles napok ünnepeit.

Ehhez hasonlóan mi is figyelembe vettük, hogy mely évszakhoz köthetőek szervesen azok a társadalmi környezetünkhöz kapcsolódó témák, melyekkel a gyermekeket élményszerű tapasztalatszerzéshez juttatjuk.

Tevékenységtartalmak a négy évszakban:

- **Udvarunkban:**

Naponta tapasztaljuk a természet folyamatos változásait. Megfigyeljük közvetlen környezetünkben az időjárás változásait, az évszakokat. (Ősszel a levelek hullását, télen a hó, a fagy hatását, tavasszal az ébredő természetet.) Megtapasztaljuk az udvarunkban fellelhető növények, állatok évszakokkal összefüggő változásait, viselkedési szokásait. Megnevezzük a madarakat. Hódolunk az évszakok örömeinek (szánkózás a szánkózó dombunkon, napozás a fűben stb.) Gondoskodunk a madarak téli etetéséről.

Aktívan részt veszünk az udvar gondozásában, évszakonkénti aktuális udvarrendezésben.

- **Séták, gyűjtő körutak, kirándulások:**

Megfigyeljük az időjárás változásait. Begyűjtjük az évszakok kincseit (őszi bogyók, termések, tavaszi virágok, gyümölcsök, zöldségek). Szüreti kirándulásokon veszünk részt, lehetőségeket és az adódó alkalmakat kihasználva. (alma, dió stb.). utazunk. Kirándulásokat teszünk lovas kocsival a falu határába. Megfigyeljük a természet szépségeit, a vadon élő állatokat. Megismerkedünk a kerékpáros közlekedés néhány elemi szabályával. Megfigyeljük lakóhelyünk közlekedését, ismerkedünk a közvetlen környezetünkben megtalálható intézményekkel, az ott dolgozó emberek munkájával. (iskola, orvosi rendelő, posta, bolt stb.)

Évente legalább egy alkalommal közös óvodai kirándulást szervezünk. Megismerkedünk különböző közlekedési eszközökkel, tájakkal, állatokkal. Lehetőség szerint ellátogatunk környezetünkben megtalálható háztáji gazdaságokba. Megfigyeljük a háziállatokat, tartásukat, gondozásukat. Természetes szituációkat kihasználva matematikai ismeretekhez juttatjuk gyermekeinket. Folyamatosan megfigyeljük, megnevezzük környezetünk tárgyainak színeit. (alapszínek - keverékszínek)

- **Csoportszobában:**

„Évszak asztalunkat” mindig az éppen aktuális, évszakra jellemző gyűjteményeinkkel, kincseinkkel díszítjük. Audio-vizuális eszközeink segítségével az ismereteink felelevenítését, új vizuális élmények, ismeretek szerzését szolgáljuk. Kísérleteket végzünk a jég, hideg, meleg, hatásainak megfigyelésére. Ágakat hajtatunk. Magvakat ültetünk, csíráztatunk. Kipróbáljuk, mi történik a növényekkel, ha valamely szükségletét elvonjuk. Készülünk az aktuális ünnepekre (Márton nap, Advent, Mikulás, Karácsony, Farsang, Március 15. Húsvét, Anyák napja, Gyereknapi) Készülődés során: megismerkedünk az ünnepekkel, a családi szokásokkal és az ünnepekhez kapcsolódó hagyományokkal, segítjük az érzelmi ráhangolódást.

Beszélgetések során ismerkedünk egymás családjával, családtagokkal, rokonokkal stb.

Ismerkedünk, tapasztalatot szerzünk saját testünkről, különböző érzékszerveink fontosságáról, azok védelméről. Évszakokra jellemző ételféleségeket különböző érzékszerveinkkel is megtapasztaljuk (szaglás, ízlelés) Salátát, kompótot készítünk. Minden évben négyszer egészség-hetet tartunk /ősz, tél, tavasz, nyár/ az egészséges életvitel kialakítása céljából.

- **A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:**

A gyermekek fejlesztése mindhárom csoportban mikro csoportos és egyéni formában történik.

A közvetlen tapasztalat, megfigyelés és élményszerzés lehetőségeit családoknál, udvarunkban, séták, kirándulások alkalmával biztosítjuk.

Az óvónő hetente egy természeti-emberi- tárgyi-környezeti téma megfigyelését tervezi, igény szerint kiegészítve a gyermekek érdeklődésével. Vagy természetes szituációt kihasználva, vagy a játékidőben teremt lehetőséget a megfigyelésre, tapasztalatszerzésre.

- **A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.**

A környezet tevékeny megismerése során a gyermekek globális képet kapnak az őket körülvevő világról. A tapasztalatszerzés során olyan jelenségekkel, tárgyakkal találkoznak, melyek szókincsüket, ismereteiket, világképüket gyarapítják.

A tapasztalatszerzés lehetőségei mikro csoportosan vagy egyénileg történnek, melyek lehetőséget biztosítanak az egyéni beszélgetésekre is. Így a gyermekek bátrabban nyilvánulnak meg, nagyobb gondot tudnak fordítani a nyelvi kifejezőkészségük fejlesztésére.

A természetes szituációkban megtanulják a társadalmi elvárásoknak megfelelő viselkedési, erkölcsi normákat. Megismerik-megtanulják önmaguk és a mások értékeit. Bátran teszik közzé ismereteiket, élményeiket, érzelmeiket, észrevételeiket, kívánságaikat, melyeket összefüggő mondatokban mondják el a felnőtteknek és egymásnak.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét.
- Tudják saját nevüket, születésük helyét és idejét.
- Különbséget tudjanak tenni az évszakok között, ismerjék jellegzetes sajátosságaikat.
- Ismerjék a környezetünkben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerjék a háziállatokat, vadállatokat, növényeket, bogarakat.
- Ismerjék környezetük növényeit, gondozását.
- Alkalmazzanak biztonsággal néhány elemi közlekedési szabályt, ismerjék a közlekedési eszközöket.
- Tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névmutatókat, térbeli viszonyokat.
- Helyesen használják a tő és sorszámneveket.

- Képesek két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, nagyobbat, többet, kevesebbet létrehozni.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd
- Válgék nyitottá arra, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.

7. Munka jellegű tevékenységek

Cél:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését és mások munkájának megbecsülésére, elismerésére nevel.

Az óvodapedagógus feladatai:

Különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása.

Típusai:

- saját személyével kapcsolatos
- környezetével kapcsolatos
- megbízás alapján

A munkajellegű tevékenységek személyiségfejlesztő hatásúak. A gyerekek a munkát általában könnyedén, örömmel végzik. A munka óvodáskor végéig játékos jellegű marad. Kezdetben az óvónő segítségével, később teljesen önállóan végeznek munkajellegű tevékenységeket. Az óvónő a minta, a modell az eszközök, a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. A gyermekek éljék át a munka örömét a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Az óvónő értékelése legyen buzdító, megerősítő a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzésre.

A gyermekek megtapasztalják, hogy a munka felelősségteljes feladat, melynek eredménye van. Megismerteti a külső világ tevékeny megismerése által kínált tevékenységek, kísérletek során alkalmazott eszközök balesetmentes használatát. (ollók, szűrők, reszelő, kések, tölcsérek stb.)

A kísérletek során alkalmazott elektromos eszközök bemutatását, használatát, segítséggel kellő körültekintéssel szervezzük meg.

Ügyel arra, hogy ne jelentsen terhet, feleljen meg az egyéni fejlettségi szintnek.

Igényt alakít ki a gyermekekben a rend és a rendezett körülmények megtartására.

Arra neveli a gyermekeket, hogy változó körülmények között is képesek legyenek alkalmazni ismert munkafogásokat.

Fejleszti az akarati tulajdonságaikat: önállóságukat, kitartásukat, önzetlenségüket, felelősségtudatukat.

Méretben és minőségben olyan **eszközöket biztosít**, amelyek megfelelnek az óvodás gyermekek igényeinek.

A 3-5 éveseknél elsősorban a saját személyükkel kapcsolatos tevékenységek dominálnak: öltözködés, tisztálkodás, önkiszolgálás, játékok elrakása. A gyerekek elsajátítják azokat a jártasságokat, készségeket melyek az óvodai élet rendjét szolgálják. 5-6-7 évesek önállóan végzik a naposi munkát. Ízlésesen, esztétikusan terítenek. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek. Letörlik az asztalt, rendbe teszik a termet. Az óvónő adjon kisebb megbízatásokat. (pl.: kicsik segítése, eszközök előkészítése)

Az alkalmoszerű munkát nem kényszerből, hanem önállóan vállalkozva végezzék. Gyakori dicsérettel, elismeréssel érjük el, hogy szívesen vegyenek részt a munkában.

A tevékenységek jellemzői óvodáskor végére:

- Szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek a kötelességteljesítésnek.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésében.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- Tevékenyen vegyenek részt környezetük alakításában.
- Becsülik meg egymás munkáját.

8. Tanulás

Cél:

A gyermek közvetlen környezetéből származó tapasztalataira, kíváncsiságára, utánzási hajlamára, élményeire, érzelmi beállítódására épített tartalmak megismerése, a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók differenciált fejlődése, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Elsődleges cél a gyermeki kompetenciák fejlesztése, támogató környezet megteremtésével, és a gyermeki előzetes tapasztalatok figyelembevételével.

Az óvodapedagógus feladatai:

Érzelem gazdag, biztonságot nyújtó, kölcsönös bizalmon alapuló csoportlétkör kialakítása, az érési folyamatok optimális megtámogatása.

Megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatás, tapasztalás és cselekedtetés, felfedezés biztosításával a gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése, a kutatás, problémamegoldás, felfedezés örömeivel.

A közvetlen tapasztalatra, mozgásra, élményre épülő képességek, részképességek fejlesztése, mely magába foglalja a szenzoros, motoros, szociális és verbális tanulást egyaránt. A tapasztalatszerzési és megfigyelési tevékenységek szervezése az évszakok változásait követik, a megfigyelhető természeti és társadalmi jelenségeket, eseményeket, az ünnepek sajátosságait, az óvodai élet hagyományait, aktualitásokat.

Projektelemek, téma-hetek alkalmazásával komplex ismereteket nyújt tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosít.

Elsősorban differenciáló, egyéni vagy mikro csoportos, illetve kooperatív technikákat alkalmaz.

A tanulás alapvető feltételének megteremtése, a **szokásrendszer kialakítása**, a tevékenységek állandó helyének meghatározása, a jól megválasztott időkeret, és az elegendő számú, méretű, minőségű, sok érzékszervet foglalkoztató eszköz biztosítása.

A szervezeti formát a tevékenység tartalmától, a résztvevő gyermekek számától, összetételétől, fejlettségétől függően az óvónő megválasztja, differenciáltan alkalmazza.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Az egyszerű feladatokat megérti.
- Ha a helyzet megkívánja, kivárja, amíg rákerül a sor.
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Feladatai végrehajtásában kitartó.
- Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidezésére.

Drámajáték, mint módszer a tanulás folyamatában

Célja: A kompetencia alapú nevelés fő célja, hogy a gyerekek pontosan tudják kifejezni magukat, erősödjön empátikus képességük, finomodjon esztétikai érzékenységük, értsék, szeressék, óvják, tiszteljék a világot, amiben élnek.

A drámajátékok részt vállalnak önmaguk és a világ mélyebb megismerésében, megértésében.

Az óvodapedagógus feladatai:

A legfontosabb játékvezetői tulajdonság leginkább a jó megfigyelés, kérdezni tudás, rugalmasság, következetesség, empátia, gyermekismeret, hitelesség, nyitottság, elfogadás, kreativitás.

A játéktér és a játékidő megfelelő biztosítása, a játékokhoz a megfelelő csoportlétszám kialakítása (érdemes több alkalommal több kiscsoportban játszani néhány játékot, főleg ha új játék bevezetéséről van szó), a játékok igény szerinti ismétlése.

A gyermekcsoport érettségi szintjéhez való alkalmazkodás, a játékok kreatív átformálása szintén a csoport vagy a témához való kapcsolódás által.

Az életkori sajátosságok, vagyis mikor és mit...

Lehetőséget teremtünk a képességeket fejlesztő játékokra. Természetesen minden körülmények között figyelembe kell venni játékválasztásnál a gyerekcsoport életkorát, létszámát, képességét...

- 3 éves korban:
  - azonosuláson, utánzáson alapuló élményjátékok
  - ismerkedési és szeretet játékok a társas kapcsolatok erősítésére

- 4 éves korban
  - fantáziát fejlesztő játékok (a fentiek is)
  - egyszerűbb, együttműködést kialakító játékok
  - egyszerűbb koncentrációs játékok
- 5-7 éves korban
  - kommunikációt és metakommunikációt fejlesztő játékok (fentiek is)
  - kreativitást, kifejezőkészséget fejlesztő játékok
  - koncentrációt, emlékezetet fejlesztő játékok
  - ön- és társismeretet fejlesztő játékok
  - empátiát fejlesztő játékok
  - szerepjátékok, mesejátékok másképpen

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Korának és képességeinek megfelelő értelmi és érzelmi intelligencia.
- Megfelelő szocializáció, szabálytudat, ön- és társselfogadás.
- Kreatív, gazdag fantázia, empatikus attitűd, jó kifejezőkészség, kommunikáció
- Kitartó, elmélyült a játékban és feladataiban.
- Kíváncsi és érdeklődő a körülötte lévő környezet iránt.

VIII. AZ ÓVODÁNK HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, RENDEZVÉNYEI

Az óvodai közösségben teljesednek ki az egyéni örömök az ünnepek során.

Pedagógiai értékét növeli, ha a folyamatot és a távlatokat érzékeltetjük a nevelőmunka közben. Az ünnepek várása, tevékenységben való átélése, az élmények levezetése a közös örömök forrása. Szem előtt tartjuk a csoport összetételét és a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét. Ezáltal válnak élet és élményszerűvé az ünnepek.

Az óvodánk hagyományos ünnepei a szülők körében is ismertek, segítségével gazdagabbá és sokszínűbbé tehetjük azokat.

Egyes események, rendezvények hangulatukkal, jelentős érzelmi töltetükkel hatnak a gyermekek fejlődésére.

Őszi ünnepeink, programjaink:	Idősek napja - nagycsoport Márton nap – közös ünnep Szüret/ lehetőség szerint alma vagy dió/
Téli ünnepeink, programjaink:	Adventi időszak Adventi gyertyagyújtás-falu ünnepség Mikulás várás Betlehemezés- nagycsoport Karácsonyvárás Farsang Téltemetés- kiszabáb égetés
Tavaszi ünnepeink, programjaink:	Nemzeti ünnepünk március 15. Húsvét Anyák napja- Évzáró Ballagás- nagycsoport
Nyári ünnepeink, programjaink:	Gyermeknap Összetartás napja június 4.

Nemzeti ünnepeink közül a március 15-hez kerülhet közelebb az óvodáskorú gyermek.

Óvodánk által szervezett programok: lehetőség szerint dió vagy almaszüret, könyvtárlátogatás, zenei koncert, bábszínház, kirándulások szervezése, múzeumlátogatás, tagintézményünkkel való közös programok tervezése.

Hagyományápolás: A népdalok éneklése, népi gyermekjátékok, népi mondókák, a helyi hagyományok továbbélésének elősegítése. Népi gyermekjátékok, népdalok, jeles napi szokások tanításán keresztül népi mondókák életkori sajátosságoknak megfelelően.

IX. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Az iskolai élet megkezdésének feltételei:

A gyermekek belső érése, a családi és az óvodai nevelés összehangolt működése.

A **testi érettséget** az orvos állapítja meg.

A **pszichikus érettség** hiteles ismerői az óvónők és a szülők. Az óvónők folyamatos megfigyelése, az együtt töltött hosszú idő reális véleményezéshez vezet, mint a teljesítményszintek mérése, különleges vizsgálatok sora. (Kivételek ez alól az átlagostól eltérő gyerekek) Az átlagostól eltérő gyermekek esetében megfelelő szakember közreműködése szükséges.

Tapasztalataink szerint:

- Megfelelően kommunikáljon, életkorának megfelelően ki tudja fejezni gondolatait, érzelmeit.
- Elemi ismeretekkel rendelkezzen önmagáról és környezetéről, ismerje az alapvető viselkedési szabályokat, szokásokat.
- Testileg arányosan fejlett és teherbíró legyen, mozgása összerendezett.
- Az egészségesen fejlődő gyermek érdeklődő, a tanuláshoz szükséges képességek folyamatosan fejlődnek, megjelenik a szándékos figyelem, kialakulóban van az elemi gondolkodás.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan éretté válnak az iskolára.

Szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll:

- Az iskolai élet és a tanító elfogadására.
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.
- Feladattudata kialakulóban van, és az a feladat megértésében, feladattartásában, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

X. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.

Gyermekvédelmi munkánkat az 1997. évi XXXI. törvény szellemében végezzük. Legfőbb szempontjaink a gyermekek jogai.

Cél:

A gyermekek védelme, a gyermek családjában történő nevelkedésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése. Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan szakmai tevékenység, amely a gyermekek szociális problémáit egységben, komplex rendszerben kezeli családjukkal együttműködve a környezet erőforrásait mozgósítva segít a gyermekek környezeti egyensúlyát megtartani.
- Felismerjük, a gyermekeket érintő problémahelyzeteket, kiváltó okokat, kielégítetlen szükségleteket, veszélyeztető tényezőket.
- Segítséget nyújtunk különböző szociális helyzetű gyermekeknek, családtagjaiknak.
- Összehangoljuk a gyermekek családtagjait, életkörülményeik javítását szolgáló állami intézményekkel, szolgáltatásokkal és erőforrásokkal.
- Együttműködést, teremtünk a kompetencia határok ismeretében más szakemberekkel.
- Kihasználjuk a problémák feltárására a szakember vezette tanácsadás lehetőségeit.
- Törekszünk a felzárkóztatás és tehetséggondozás megvalósítására.
- Feladataink megvalósítása érdekében szoros kapcsolatot tartunk a gyermekjóléti alapellátás illetékes szerveivel.
- Tapasztalatainkat, problémáinkat szorosan együttműködve oldjuk meg. Konkrét esetekben kapcsolatot tartunk a Szakértői Bizottsággal.

- Rendszeres kapcsolatban állunk a védőnővel, gyermekorvossal, fogorvossal.
- A veszélyeztettség lehetősége esetén jelzünk az illetékes szerveknek, munkájukat folyamatosan segítjük és számítunk együttműködésükre.
- A gyermekvédelmi tevékenység nyilvántartása a csoportnaplóban is megjelenik. (veszélyeztetett, - hátrányos, - fogyatékos,- etnikai kisebbség, - migráns, és vidéki gyermekek száma).
- Az óvoda gyermekvédelmi felelőse havi rendszerességgel statisztikát készít az óvodába járó gyermekekről az előírt szempontok alapján.

XI. ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

1. Az óvoda és a család

Cél:

Az óvoda a családdal együttműködve, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében.

A szülők jogainak érvényesítését segíti az óvoda pedagógiai és szervezeti alapidokumentumainak elkészítésekor a Szülői Munkaközösség képviselői révén:

- Pedagógiai Program
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Házirend

Az együttműködés formái óvodánkban:

- családlátogatás (szükség szerint)
- igény szerint anyás befogadás
- napi kapcsolattartás
- szülői értekezletek
- fogadó hét
- szervezett rendezvények

Óvodánkban jól szervezett Szülői Munkaközösség van, munkájával támogatja, segíti mindennapi nevelőmunkánkat, hozzájárul óvodai rendezvényeinek színvonalasabbá tételéhez.

2. Az óvoda és az iskola

Cél:

A folyamatos, tartalmas kapcsolat fenntartása az 1. osztályos nevelővel, igazgatónővel, ezáltal is elősegítjük a gyermekek zavartalan iskolakezdését.

A kapcsolattartás formái:

- látogatások
- tapasztalatcserek
- egymás rendezvényein való megjelenés.

3. Az óvoda külső kapcsolatai

Cél:

Tartalmi kapcsolat kialakítására törekszünk a fenntartóval, a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel, a nevelési tanácsadóval, védőnő, orvos-fogorvos, a gyermek és ifjúságvédelmi intézményekkel, Szakértői Bizottsággal.

Gondoskodunk a különleges gondozást igénylő gyermekekről:

- logopédus,
- pszichológus,
- fejlesztőpedagógus

XII. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE

Csak olyan sajátos nevelési igényű gyermek nevelését vállalhatjuk fel, akinek neveléséhez a megfelelő személyi és tárgyi feltételekkel rendelkezünk. Amennyiben SNI gyermek felvételét kéri az óvodába, a területileg illetékes intézménnyel felvesszük a kapcsolatot és oda irányítjuk a gyermeket./Arany János Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó/

XIII. NEMZETI, ETNIKAI KISEBBSÉG

Cél:

- A gyerekek ne szégyelljék etnikai hovatartozásukat.
- A gyermekeket mindkét kultúrához való alkalmazkodásra képessé tenni. lehetőségeik szerint.
- Eddigi eredményeink megőrzése.
- Szülőkkel, hozzátartozókkal kialakított kapcsolat megtartása, illetve továbbfejlesztése, mélyítése.

Az óvoda feladata:

- Az egészséges, harmonikus személyiség fejlesztés a testi, az értelmi és szociális érettség kialakítása a sikeres iskolai beilleszkedéséhez.
- A rendszeres óvodába járás szorgalmazása.
- Identitásuk erősítése.
- Egészséges életmódra nevelés.
- Anyanyelvi nevelés keretében, a beszédértés, beszédfigyelem fejlesztése, igénybresztés a társalgásra.
- Ismeretek bővítése játékos formában, gondolkodási műveletek erősítése.
- Azon munkálkodni, hogy ezeket a gyermekeket is képességeikhez mérten, minél magasabb fejlettségi szintre eljuttassuk, óvodába, iskolába való beilleszkedésüket, lehetőségeikhez képest, maximálisan elősegítsük.
- Rendszeres kapcsolattartás, szülőkkel, nagyszülőkkel, testvérekkel. /Formái: fogadóhét, szülői értekezlete, rendezvények-ünnepek/
- Az ünnepek, kirándulások, bábelőadások, állatkerti séták pótolják azokat az élményeket, amelyekből a gyermekek az otthoni környezetükben kimaradnak.
- Sokszor érik őket negatív hatások is. Ezeket próbáljuk ellensúlyozni.

Csak akkor lehetünk eredményesek, ha az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket az iskolakezdésig megpróbáljuk felzárkóztatni társaikhoz és segítséget adunk nekik és a családoknak ahhoz, hogy a gyermekek egyenlő eséllyel kezdjék meg az iskolai tanulmányaikat.

Óvodapedagógus feladata:

- Óvodapedagógus, szülők, szakemberek kapcsolattartása folyamatos legyen.
- Válgják elfogadóvá, munkáját az empátia, az elfogadó attitűd, szeretetteljesség és következetesség hassa át.
- A gyermekek megfigyelése, részképesség-hiányosságok felismerése az óvodába kerüléstől válgják fontos feladattá.

XIV. MIGRÁNS GYEREKEK NEVELÉSE

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban migráns) gyermekeinek óvodai nevelése során biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Az interkulturális program a külföldi, migráns gyermekek integrációját interkulturális pedagógiai szemlélettel segítő megoldás. A program megvalósítása sokféle, mivel nagyon eltérő körülmények közül jöhetnek a gyermekek, eltérő szinten ismerik és beszélik a magyar nyelvet, különböző tapasztalataik vannak a tanulás, tapasztalatszerzés terén és képességbeli eltéréseik is jelentősek. A gyermekekkel a nevelési év során bármikor létesíthetünk és szüntethetünk meg tanulói jogviszonyt.

Helyi nevelési programunk kiemelt eleme a szülőbevonás, ill. a családokkal való kapcsolat. Ezt befolyásolhatja a szülők elvei, státuszukkal kapcsolatos törekvéseik.

Az óvodapedagógusok mindent kövessen el azért, hogy elfogadják őket, megbízzanak bennük a szülők, és ezáltal biztonságban érzik majd gyermeküket és szívesen engedik óvodába.

A gyermekcsoportba korábban már járó gyermekeket is át kell vezetni a változáson, melyben a megismerésnek és az elfogadásnak kiemelt szerepe van.

Biztosítanunk kell a migráns gyermekek mielőbbi sikeres beilleszkedését a magyar közoktatási rendszerbe oly módon, hogy a gyermekek által hozott kultúra, szokások, hagyományok ne sérüljenek. Kölcsonös megértés és tolerancia – ez hassa át az óvodai nevelést.

Az interkulturális nevelés formái:

- Kiemelt a magyar nyelv és kultúra megismerése, elsajátítása, ill. a közös nevelés során a más ajkúak nyelvéhez és kultúrájához való nyitott és megértő magatartás kialakítása. A magyar nyelvet idegen nyelvként ismertetjük meg a gyermekekkel. Ehhez felhasználjuk a társak segítségét. A személynek szóló kommunikáció alapvető eleme az odafordulás, érthető beszéd és megfelelő artikuláció. A tanulási folyamatban sokféle módszert alkalmazunk az aktív szókincs növelésére.

- A migráns gyermekek nevelése a többi kisgyermekkel együtt, egy csoportban, onnan nem kiemelve folyik.
- A szociális, nyelvi és kommunikációs kompetenciák fejlesztése az életkori sajátosságok figyelembevételével, az óvodai nevelési tervvel szemben támasztott követelményeknek megfelelően, játékos módszerekkel, tevékenység és munkaformákkal folyik.
- Az óvodai nevelés magyar nyelven folyik.

XV. A PROGRAM ELLENŐRZÉSE, ELEMZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

A program megvalósításának értékelése a "fejlődés eredménye óvodáskor végén" címszó alatt megfogalmazottakkal összevetve történik. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, elemezhető, értékelhető a gyermekek fejlettségi szintje. Az itt megfogalmazott fejlődési jellemzőket minden esetben nem lehet elérni. Mindig az adott gyermekcsoport, benne az egyes gyermek képességeihez, fejlettségéhez viszonyítva kell eldönteni, hogy milyen szintű teljesítményt fogadunk el sikeresnek.

A programhoz a következő dokumentumokat kell elkészíteni:

- éves pedagógiai terv,
- csoportnapló tartalmazza a gyermekek legfontosabb adatait,(névsor, napirend, hetirend)
- nevelési, fejlesztési tervek - 3 hónap,
- gondozási, nevelési terv - félévente
- tevékenységek tervezése - hetente,
- szervezési feladatok -3 havonként,
- reflexiók – hetente,

Egyéni fejlődés-fejlesztés dokumentumai:

- tartalmazza a csoportban dolgozó óvónői megfigyeléseket, tapasztalatokat,
- gyermekek képességszintjeit
- fejlesztési feladatokat.

A szakmai dokumentumok segítik az ellenőrzést, értékelést, elemzést.

A program ellenőrzésében, értékelésében a csoportban dolgozó óvónők, az óvodavezető, a szaktanácsadó vesz részt. Az óvodavezető évközi ellenőrző, értékelő munkájára vonatkozó előírásokat a SZMSZ és az éves munkaterv is tartalmazza. A program ellenőrző, értékelő elemzését a nevelési év végén végezzük.

Óvodavezető - végzi a dokumentumok elemzését személyi, tárgyi és egyéb fejlesztések vizsgálatát.

XVI. AZ ÓVODÁBAN FOLYÓ NEVELŐMUNKA ELLENŐRZÉSI, MÉRÉSI, ÉRTÉKELÉSI, MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI RENDSZERE

A Minőségbiztosítási Program, amelyben folyamatszabályozottan rögzítve van az ellenőrzés, értékelés, a dolgozók teljesítmény értékelésének, valamint a partnereink igény és elégedettségmérésének módja.

A nevelőmunka ellenőrzése

Helyi szinten ellenőrizhet:

- Óvodavezető
- Óvodapedagógus/önellenőrzés, önértékelés/
- Szakfelügyelő
- Belső ellenőrzési csoport /BECS/

Az óvodapedagógus önmagát ellenőrzi, és saját munkáját értékeli. Törekszünk arra, hogy valamennyi problémás helyzetet óvodapedagógus párunkkal együtt elemezzük. A szakmai munka és működés ellenőrzését az óvodavezető végzi a belső ellenőrzési csoporttal együtt. A vezető olyan ellenőrzést végez, amely minden dolgozót érint és mozgósít. Az ellenőrzés nyitott formájú, mely folyamatszabályozott rendszerrel működik.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja 1996.
2. Az óvodai nevelés programja Bp. OPI 1989.
3. Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan Bp. 1978.
4. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel 1997.
5. Kósa - Szemerényi: Apáról-fiúra 1973.
6. Forrai Katalin: Ének az óvodában 1974.
7. Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
8. dr. Borsi Ernő: Daloló Rábaköz I-II.
9. dr. Timaffy László: Táltosok - tudósok - boszorkányok
10. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés - de hogyan ?, NAT - TAN sorozat
1996.
11. Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012 (XII.17.) Korm.
rendelet
12. 2011 évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. Véleményezte

Dátum

Szülői Közösség

2. Elfogadta

Dátum

Nevelőtestület

3. Jóváhagyta

Dátum

Óvodavezető

4. Érvényességi nyilatkozat

2015. október 15.-től visszavonásig.

5. Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente

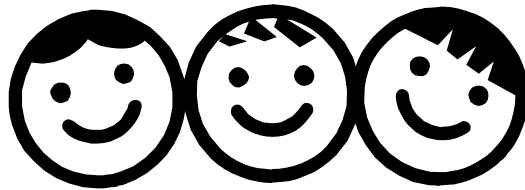
6. Módosítás előírásai

- Törvényi változás esetén
- Feladatváltozás esetén
- A nevelőtestület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján a nevelőtestület dönt a módosítás elfogadásáról
- Írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, óvoda vezetőségnek.

7. Nyilvánosságra hozatala:

A fenntartó és a partnereink által megtekinthető a vezetői irodában.

BOGYOSZLÓI MESEERDŐ ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJA

TARTALOMJEGYZÉK

Ssz.	CÍM	oldal
I.	BEVEZETŐ	80.
1.	Az intézmény bemutatása	80.
2.	Óvodai nevelési program alapelvei	80.
II.	GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	81.
1.	Gyermekkép	81.
2.	óvodakép	81.
III.	AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	83.
	BOGYOSZLÓI MESEERDŐ ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJA	
I.	BEVEZETÉS	84.
1.	A program gyökerei	84.
2.	Személyi feltételek	84.
3.	Tárgyi feltételek	84.
4.	Programunk rendszerábrája	85.
II.	ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	86.
III.	NEVELÉSI PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI	97.
1.	Játék	97.
2.	Játékba integrált tanulás	102.
3.	Verselés, mesélés	103.
4.	Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc	105.
5.	Rajzolás, mintázás, festés, kézimunka	109.
6.	Mozgás	112.
7.	A külső világ tevékeny megismertetése	114.
8.	Munka	118.
IV.	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	121.
1.	A személyi feltételek vonatkozásában	121.
2.	Tárgyi feltételek vonatkozásában	121.
3.	Az óvodai élet megszervezése	122.
4.	Jeles napjaink	125.
V.	GYERMEKVÉDELMI FELADATOK	129.
VI.	AZ ÓVODÁBAN FOLYÓ NEVELŐMUNKA ÉRTÉKELÉSE	130.
VII.	A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE	132.
	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	136.

I. BEVEZETŐ

A program elkészítésekor figyelembe vettük

- ❖ Az Óvodai nevelés országos alapprogramját
- ❖ A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét
- ❖ A bölcsődei nevelés alapelveit

1. *Az intézmény bemutatása*

Intézményünk neve: FARÁDI és BOGYOSZLÓI MESEERDŐ ÓVODA

Intézményünk, ahogy neve is tükrözi két településen működik. Mindkét óvodában szeretnénk volna megtartani korábbi nevelési programunkat, hiszen az elmúlt évek gyakorlata és az egymást követő felülvizsgálatok is azt mutatták, hogy programjaink a napi munka során jól használhatók. Mindkét településen az egészségtudatos életmódra nevelés szándéka adta meg a helyi programok sajátos arculatát. Közösén készítettük el nevelési programunk célfejezetét, ahol sorra vettük azokat a fontos elemeket, melyek mindkét óvodában azonosak és kiindulási pontjai lehetnek az egységesen magas színvonalú pedagógiai munkának.

2. *Óvodai Nevelési Program Alapelvei*

- ❖ Óvodai nevelésünk alapelve a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságának tiszteletben tartása az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- ❖ A gyermeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- ❖ A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik.
- ❖ Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek megsegítése, gondozása

II. GYERMEKKÉP, ÓVÓDAKÉP

1. Gyermekkép

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

- ❖ Minden gyermek az életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteinek, és a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető.
- ❖ Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik.
- ❖ Biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.
- ❖ Minden gyermeknek joga van – az eltérő szociális környezettől függetlenül – a törvények nyújtotta védelemre, gondozásra és nevelésre, szeretetre és megértésre, gyermek voltának elismerésére és képességeinek fejlesztésére.

2. Óvodakép

2.1. Szakmailag önálló intézmény

- ❖ Biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit – a családi nevelés kiegészítéseként – a gyermek második életévétől az iskolába lépésig.
- ❖ Az óvoda óvó-védő, szociális és nevelő-fejlesztő funkcióval rendelkezik.
- ❖ Közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- ❖ Pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

2.2. Az óvodai nevelés célja

- ❖ Komplex óvodai nevelés során az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése.
- ❖ A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése.

- ❖ A kreativitás előtérbe helyezése.
- ❖ Személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az egyéni és az életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével. Ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását, valamint a tehetséges gyermekek gondozását.
- ❖ A kompetencia érzés kialakítása, fenntartása.
- ❖ A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált, egyéni fejlesztése az esélyegyenlőség biztosításával.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.

2.3. *Az óvodai nevelés alapelvei*

- ❖ A gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- ❖ A komplex óvodai nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását. Minden gyerek más, (minden gyermek jó valamiben, a maga tudása, képességei szerint kell tevékenykedtetni).
- ❖ *Inkluzív nevelés szükségességének felismerése, elfogadása.*
- ❖ Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- ❖ *Innovatív pedagógiai törekvések juthatnak érvényre, amelyek gazdagító változást okoznak az intézmény pedagógiai tevékenységében és hatékonyságában.*
- ❖ Az óvodapedagógusok széles körű módszertani szabadságának biztosítása.

2.4. *Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:*

- ❖ A gyermeki szükségletek kielégítéséről.
- ❖ Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- ❖ A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról.
- ❖ A gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető szabad játéokra.
- ❖ E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmak közvetítéséről.
- ❖ A kisgyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

- ❖ A családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányok csökkentésének megvalósításáról a lemaradások folyamatos kompenzálásával.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése során külön gondot fordítunk a nagyobb mértékű differenciálásra, a befogadó környezet kialakítására, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányai leküzdéséhez.

2.5. *Migráns gyermekek nevelése*

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Óvodánkban jelenleg nem jellemző több kultúra egyidejű jelenléte. A kulturális sokszínűség szükségessé teszi a kisebbségek jogainak elismerését és tiszteletét.

- ❖ Minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi-és lelki szükségleteinek kielégítése képességfejlesztéssel, kompetenciák kialakításával.

Ezen belül:

- ❖ az egészséges életmód alakítása. Egészségfejlesztési program.
- ❖ az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés megvalósítása az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,
- ❖ a szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált fejlesztése,
- ❖ a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása,
- ❖ a valamilyen területen kiemelkedő képességű gyermekek megsegítése.

I. BEVEZETÉS

1. A program gyökerei

Programunk első változatát 1999-ben készítettük el. Nem választottunk adaptálható programot, hanem saját pedagógiai gyakorlatunkat igyekeztünk a programelméleti elvárásoknak megfelelően rendszerbe foglalni.

A dokumentumot 2004-ben felülvizsgáltuk, és a szükséges módosításokat végrehajtottuk benne. 2007. szeptemberétől tagóvodaként működünk, ekkor a programunkat ismét módosítottuk. Jelenleg a törvényi változások indítottak minket programunk újbóli felülvizsgálatára. A rendszeres felülvizsgálatok során úgy láttuk, hogy programunk a mindennapi gyakorlatban jól funkcionál, ezért hagyományainkat megőrizve készítettük el a dokumentum legújabb változatát. 2013. szeptember 1-i hatállyal a köznevelési törvénynek megfelelően módosítottuk programunkat.

2. Személyi feltételeink

Óvodánkban két óvodapedagógus és egy dajka foglalkozik a gyerekekkel. Mindkét óvodapedagógus főiskolai oklevelet szerzett, egyikük szakvizsgázott pedagógus. A hétévenkénti kötelező továbbképzéseken túl is képezzük magunkat. Elsősorban gyermeklélektannal összefüggő, illetve új pedagógiai eljárásokat bemutató tanfolyamokat választunk.

Az önképzés folyamatába bevonjuk a dajkát is.

3. tárgyi feltételeink

Óvodánk 1946-ban épül, majd 1988-ban tovább bővítették. Jelenleg egy 50 és egy 20 négyzetméteres csoportszobával rendelkezünk közös öltözővel. Óvodánkhoz tartozik egy pelenkázó helyiség zuhanyzóval, gyermekmosdó, felnőtt vizesblokk és külön bejáratú egy főzőkonyha. Óvodánk felszerelése, berendezése megfelel a törvényi előírásoknak, játékeszközeink változatosak, elegendő számban állnak rendelkezésünkre.

Az udvar kialakítása a biztonságos, nyugodt játékot szolgálja. Fűves és szilárd burkolat egyaránt található benne. A játszótéri eszközök bevizsgálása folyamatosan történik, jelenleg minden eszközünk megfelel a szabványoknak, és alkalmas a különféle mozgásformák gyakorlására.

4. PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA

A program célja, feladata

A nevelés keretei

Egészséges életmód alakítása Egészségfejlesztési program	Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés
---	---	---

A program tevékenység formái:

Játék, játékba integrált tanulás
 Verselés, mesélés, dramatikus játék, bábjáték
 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
 Rajzolás, mintázás, festés, kézimunka
 Mozgás
 Külső világ tevékeny megszerettetése, megismertetése
 Munka jellegű tevékenységek

A program kapcsolatrendszere

Gyermekvédelem	A fejlődés várható jellemzői
----------------	------------------------------

II. ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

1. *Az egészséges életmód alakítása. Egészségnevelési program.*

Célunk:

- ❖ A gyermekek egészséges életmódra nevelése.
- ❖ Az egészséges életmód iránti igény kialakítása, *egészségtudatos magatartás megalapozása*
- ❖ Helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások kialakítása
- ❖ *Környezettudatos viselkedés megalapozása*
- ❖ Testi fejlődésük elősegítése
- ❖ Mentális egészségük védelme
- ❖ Prevenációs program megvalósítása

Feladataink:

- ❖ A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- ❖ A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- ❖ A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.
- ❖ Baleset megelőzés.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

A gyermekek óvodába kerülésekor *anamnézist* készítünk, amely segít minket a gyermekek megismerésében. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezünk hangsúlyt.

A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképp alakul, ezért *folyamatos megfigyeléssel* (pl. testsúly, testmagasság, láb-kéz dominancia, nagymozgások, finommozgások, stb.), összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni sajátosságok, jellemzők feltárását.

A gyermek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermek, valamint a dajka és a gyermek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek azoktól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte viselkedéssel, tapintattal, elfogadással, megértéssel közelednek feléjük. Ilyen

feltételek mellett ismerhetjük meg a gyermekek igényeit, a családból hozott jó és rossz szokásait.

A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. *Egységes szokásrendszert* dolgoztunk ki, mely megtalálható az SZMSZ mellékletében.

Az *étkezési* szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, lehetőleg folyamatos étkezéssel.

A szülők segítségével megismerjük a gyermekek táplálkozási szokásait. Elfogadjuk a kezdeti étvágytalanságot, válogatást, majd később ösztönözzük, de nem kényszerítjük a gyermekeket az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy ha szomjasak ihassanak az étkezések közötti időszakban is. Megmutatjuk az evőeszközök helyes használatát, fogását, az asztalok esztétikus megterítését.

Heti egy alkalommal gyümölcsnap van óvodánkban. Folyamatosan biztosítjuk a gyermekek számára, hogy önállóan igyanak szükségleteik szerint. Rendszeresen készítünk egyszerűbb készételeket, az egészséges étkezés jegyében.

A *testápolás* a gyermekek tisztaság igényének kialakítását szolgálja. A testápolási szokások terén különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokásokat megpróbáljuk összehangolni. A fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC használathoz úgy teremtjük meg a feltételeket, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessék ezeket a teendőket.

Óvjuk, védjük a gyermekek érzékszerveit (olló, hurkapálca, stb. használata során).

Az időjárásnak megfelelő *öltözködés* védi a gyermeket, ezért megpróbálunk hatni a szülőkre, hogy tisztán, praktikusán, rétegesen öltöztessék gyermekeiket. Szükség esetén le tudjon vetkőzni a gyermek, a hosszú ujjú pulóver alatt legyen mindig póló is, ne csak atléta. A szokástanulást vizuális jelek, szimbólum képek alkalmazásával segítjük az öltözködés, kézmosás és WC használat esetében.

A *mindennapi szabad mozgás* nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítjuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközön.

A gyermekek *alvási* igényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtjük meg a feltételeket. A nyugodt pihenés feltétele a csend. Az elalvás előtt a mesélés, dúdolás, az altatódalok hatására, minél többször éljék át a szenderegés állapotát.

A gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése edzettségének biztosítása.

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással vesszük körül, amíg szülei meg nem érkeznek. A fertőzések terjedését gyakori fertőtlenítéssel, szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekszünk gátolni.

Kezdetben gyakran előfordul az alvás alatti bevizelés (3-4 éves gyermekeknél). Óvakodunk a megszegyenítéstől. Tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat kialakítására törekszünk, mert így szüntethetjük meg az okát, ami általában pszichés eredetű.

A 4-5 éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgástevékenységek különösen a prevenciós fejlesztő tornák, a mozgásigény kielégítése, segít a gerinc deformitások megelőzésében.

A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermekek lábtartása javítható.

A gyermekek egészséges életmódjának biztosítása érdekében a lehető legtöbb időt szabadban tartózkodunk. Ez növeli a gyermekek ellenálló képességét, edzettségét. Lehetőség szerint minden nap friss levegőn sétálunk, játszunk, télen szánkózunk, csúszkálunk, hógolyózunk.

Emellett néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek (kocogás, futás, mozgásos játék) elősegítik a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásfejlődését.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása

A tágabb és a szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton való megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne. *A környezettudatos viselkedés megalapozásában elengedhetetlen a gyermeket körülvevő felnőttek példája.*

Minden tevékenységünkben és viselkedésünkben közvetítjük, hogy a környezet az emberiség öröksége, melyre vigyázni szükséges, hogy megfelelő minőségben adhassuk tovább. Minden egyes ember képes hozzájárulni a környezet védelméhez.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges esztétikus, egészséges környezet biztosítása

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét.

A tárgyi környezetünk megfelel az egészségügyi előírásoknak, és törekszünk rá, hogy esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát árásson.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az óvoda *udvara*.

Az udvar kialakítása a program szellemével azonos, füves és szilárd burkolat is kialakításra került. Óvodánk udvarán biztosítjuk a gyermekek ivóvíz ellátását. EU szabványnak megfelelő udvari mozgásfejlesztő eszközeinket folyamatosan ellenőrizzük, szükség szerint újítjuk.

Az óvoda épületét a nevelési-fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembe vételével esztétikusan rendezzük be.

A több funkciót betöltő *csoportszobát* alkalmassá tesszük a szabad játékra, tevékenységek végzésére, étkezésre, alvásra és pihenésre. Fontos a csoportszobák barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele, az ízlésközvetítés, a gyermekek jó közérzetének biztosítása érdekében.

A művészeti ágaknak megfelelően érvényesül a hármas tagolódás a csoportszobákban:

- mesesarok
- vizuális műhely
- zenesarok

A mesesarok a személyes perceknek, a napi mesélésnek, drámajátékoknak a színtere. A különböző játéktevékenységekhez elkülönített csoportszoba részeket próbáltunk kialakítani. A séták alkalmával talált „kincseket” összegyűjtjük és az erre kijelölt helyen tároljuk.

Az *öltöző* berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége minden feltételt biztosít a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Minden gyermeknek van külön ruha- és

cipőtartó polca. Az öltözőben a szülők részére a csoport nevelési-fejlesztési elképzeléseiről, eredményeiről esztétikus hirdetőtáblán adunk tájékoztatást.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait képi formában is megjelenítjük, ezzel segítjük a szokások rögzülését.

A baleset megelőzés érdekében folyamatosan hívjuk fel figyelmüket a veszélyes helyzetekre.

A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendővel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés, /felhívás/.

A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy milyen veszélyforrásokat hordoz magában, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Védő. Óvó előírás:

Az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás.

A foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások.

A tilos és az elvárható magatartás forma meghatározása, ismertetése.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- ❖ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyükre teszik azokat.
- ❖ Zsebkendőjüket önállóan használják, köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- ❖ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltik a vizet a kancsóból.
- ❖ Biztonságosan használják a kanalat és a villát.
- ❖ Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek.
- ❖ Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- ❖ Önállóan öltöznek.
- ❖ A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- ❖ A ruhájukat esztétikusan összehajtva a polcokra helyezik.
- ❖ A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet rakni.
- ❖ Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

3. *Érzelmi , erkölcsi és közösségi nevelés*

Célunk:

- ❖ A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.
- ❖ *A gyermekekben alakuljon ki a különbözőség tiszteletben tartása, az egymástól való tanulás képessége.*
- ❖ *Alakuljon ki bennük az őszinte empátia, segítsék egymást.*
- ❖ *Szociális kompetencia fejlesztése.*

Feladataink:

- ❖ Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- ❖ A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása
- ❖ Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- ❖ Erkölcsi, szociális, közösségi érzelmek alakítása
- ❖ Esztétikai érzelmek alakítása

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül.

A védelem, a biztonság iránti igényt állandó jelenlétünkkel igyekszünk kielégíteni. A családi légkörben kialakul a gyermekek érzelmi kötődése a társaikhoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz.

A gyermekek élettere legyen barátságos, otthonos, amit elsősorban óvónőink terveznek meg, de adjunk lehetőséget arra is, hogy a gyermekek ötletei és elképzelései is megvalósuljanak, érvényesüljenek. A gyermekek mozoghassanak szabadon a csoportszobában, mosdóban (kicsik felügyelettel), ezzel is fokozzuk az otthonosság érzését.

Legyen a csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezet légkört biztosít. Ez elmélyítheti a

gyermekök összetartozását, együttérzését. Az otthonosság érzését segíti elő, ha minden gyermeknek tároló helyet biztosítunk, ahová saját eszközeiket, játékaikat, a séták alkalmával gyűjtött „kincseket” betehetik, önállóan gondozhatják, kezelhetik.

A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló, mély érzelmi kötődését óvodánkhoz. Óvónőink a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételeket teremtik meg a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. A 3-4 éves gyermekek beszoktatása nagyfokú körültekintést, gyöngédséget, megértést, türelmet kíván. A befogadás ideje alatt a gyermekek magukkal hozhatják azokat a tárgyaikat, amelyekhez ragaszkodnak. A beszoktatáskor mindkét óvónő a dajkával együtt gondosan előkészíti ezt az időszakot. Óvónőink a szülőkkel megbeszéljük a beszoktatás menetét. A gyermekek jelét úgy válogatjuk meg, hogy ahhoz mondókát, verset, vagy gyermekdalt lehessen kapcsolni. Így még a kevésbé vonzó jel is kedvessé válik, és ez az első esztétikai élmény a gyermeknek. Óvónőink a sok érdekes, ízléses játék mellett személyes kapcsolattal, mesével, ölbéli énekes játékkal, mondókákkal kedveskednek.

A lefekvésnél az új gyermekeket különös szeretettel veszik körül óvónőink.

A nyugalmas légkör megteremtése érdekében leülnek melljük, altatódalokat dúdolgatnak. Különös türelemmel, tapintattal mutatjuk be a testápoláshoz, étkezéshez használatos tárgyakat, és azok használatát. Már a beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzük a tevékenységeket, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltatunk, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokását. A nagyobb gyermekek segítenek a kicsiknek az öltözködésben, körülveszik őket gyengédséggel, szeretettel. A gyermekeknek lehetőséget adunk, hogy minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet folytathassanak. Az érdektelen gyermekre több figyelmet fordítunk, hogy kiderítsük érdektelenségük okát. Csak így tudjuk befolyásolását elindítani.

Az értékelés és jutalmazás alkalmazásával az erkölcsi ítézőképesség kialakulásának megalapozása

Cél: A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értékelést fontos személyiség és közösségalkotó tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges: a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: az óvodában alkalmazott *jutalmazás* a szóbeli dicséret, kisebb megbízatások a gyermek számára, kedvenc tevékenységek gyakorlása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmazunk.

A gyermek-gyermek és a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése.

A gyermek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzi magát a csoportban. Óvodánk felnőtt közössége és gyermekközössége segíti elő a bizalom és a biztonság kialakulását. Kiemelkedő szerepük van óvónőinknek, akik irányítói és egyben társai is a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szabjuk meg, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.

Nevelésünk úgy lesz hatékony, ha az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára, egyéni sajátosságukat figyelembe véve érthetővé, vonzóvá tudjuk tenni. A gyermekek neveléséhez jó kapcsolatot teremtünk a szülőkkel, nagyszülőkkel, hogy a kellő bizalom kialakuljon az együttneveléshez. Bizalmas kapcsolatban a gyermekek egyéni jellemzőit is megismerhetjük. Ez elengedhetetlen feltétele az egyéni nevelésnek. *Segítjük a gyermekeket abban, hogy őszintén tolerálják, elfogadják az eltérő képességű, tulajdonságú társaikat.*

A felnőtt- gyermek kapcsolatban a következők az elveink:

- ❖ Elsősorban érzelmileg próbáljuk megérteni a gyermekeket.
- ❖ Parancsolás helyett kérdezni igyekszünk, mert ez elősegíti a megértést, átértékelést. Így érthetjük el, hogy a gyermekek igénye, akarata energiája nincs visszaszorítva, hanem más irányba terelhetővé válik.
- ❖ A gyermekek mágikus képzelete sokat segíthet a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításában. Óvónőink magyarázatában megjelenik a dolgok pozitív oldala.
- ❖ A gyermekek tevékenységéhez szabadságot biztosítunk, a határok pontos megjelölésével. Többszöri határátlépésnél konzekvenciákat vezetünk be.
- ❖ Kialakítjuk a közösségi élet szabályait.
- ❖ Óvónőinknek képesnek kell lenniük taktikát váltani, ha eredménytelen a befolyásolás.
- ❖ Segítjük a gyermekbarátságok kialakulását, és úgy formáljuk ezeket, hogy a közösség többi tagjához is kapcsolódjanak.

- ❖ Próbáljuk elérni, hogy a gyermekek érdeklődjenek a közösségi feladatok iránt, és érzelmileg is éljék át a közös aktivitásból eredő célok teljesítését.
- ❖ Örömmel és érdeklődéssel kapcsolódjanak be a közös együttlétekbe.
- ❖ Neveljük a gyermekek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő odafigyeléssel, kivárással hallgatjuk meg, hogy a gyermekek véleményt tudjanak mondani a történekről, és a saját felelősségük erősödjön. Bátorítunk minden gyermeket a csoporton belül, hogy belső elégedettsége, pozitív énképe, kompetencia érzése alakuljon ki.
- ❖ Az agresszív gyermek nem kap megerősítést az agresszivitásán keresztül.
- ❖ A gyermekeknek személyes perceket biztosítunk, ahol mások, és saját érzéseik elfogadása kap hangot.
- ❖ A kapcsolatok erősítését szolgálja a megbecsülés, értékelés, kölcsönös engedmény keresése.
- ❖ Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.
- ❖ Óvónőink példája, bátorító magatartása, türelme, bizalma és az a szemlélete, hogy a sikert észreveszi, a sikertelenséget segít elviselni, fejleszti a gyermekek viselkedés kultúráját.
- ❖ Tilalom helyett választási lehetőséget adunk, hogy a gyermekek önálló döntéseket hozhassanak és képessé váljanak a választásra.
- ❖ Bátorítunk gyermek nevelésekor közösségfejlesztő pedagógiai munkánkat odafigyelés, meghallgatás, saját érzések elmondása, mások érzéseinek meghallgatása, elfogadása hatja át. Ezáltal a gyermek örömteli optimizmusa fejlődik.
- ❖ Óvónőinket a célirányosság segíti a nevelésben.
- ❖ Elemezzük és vizsgáljuk a gyermekek társas kapcsolatát.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek ragaszkodnak az óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, a felnőttekhez. Ez érzelmeikben, szavaikban, tetteikben nyilvánul meg.
- ❖ A helyes viselkedés, cselekvés, a szokások, szabályok betartása igényükké válik.
- ❖ Figyelmeztetik egymást a szabályok megszegése esetén.
- ❖ Kérés nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- ❖ Konfliktus esetén társaikkal egyezkednek.
- ❖ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, óvodán kívül is szeretettel köszöntik egymást.

- ❖ Igényükké válik a tevékenységben való részvétel és együttműködés. A tevékenységet türelmesen, a megbeszéltek szerint befejezik.
- ❖ Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen hallgatják a felnőtteket.
- ❖ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ❖ Szívesen dolgoznak a közösségért, bíznak önmaguk képességeiben.
- ❖ Értékelik saját tetteiket, és az eljük tárt magatartási formákat.
- ❖ Konfliktus esetén képesek társaikkal egyezkedni.
- ❖ Érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják érdeklődésüket.
- ❖ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- ❖ Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk:

- ❖ A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- ❖ A gyermek képességeinek fejlesztése, kompetenciáinak megalapozása, alakítása.

Feladataink:

- ❖ Beszélő környezet biztosítása, helyes mintaadás.
- ❖ Meglévő tapasztalatokra, élményekre, ismeretekre épülő további élményszerzés.
- ❖ Tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése.
- ❖ Tapasztalatok, ismeretek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- ❖ Értelmi képességek és a kreativitás fejlesztése.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) - a nevelő tevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igényes kielégítésére nagy figyelmet fordítunk.

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenység rendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.

A gyermeki beszéd alakulásához szükséges az olyan környezet - beszélő környezet- ahol figyelemmel kísérjük metakommunikációját, egyszerű

jelbeszédét, számára fontos szavak értelmes összekapcsolását. Élményszerű beszéddel növelni próbáljuk a gyermek beszédkedvét, kérdésekkel ötvözött párbeszédre ösztönözzük, figyeljenek rá, érdeklődést mutatunk mondanivalójuk iránt. Beszélő környezet nélkül nincs inspiráció a beszédre, és nincs beszédminta sem, amelyet követhet. A gyermekközösség társas kapcsolatai, társas tevékenységei a beszédkedv alakulására különösen nagy hatással van. A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélő kedvét.

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhethet, az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A nevelés során a gyermek spontán szerzett tapasztalatait, ismereteit különböző tevékenységekben és élethelyzetekben rendszerezzük, s alkalmat adunk a gyakorlásra. Minél több érzékszervet bevonunk a tapasztalatszerzésbe, s ezen keresztül fejlesztjük a gyermek értelmi képességeit, - érzékelését, észlelését, emlékezetét, figyelmét, képzeletét, gondolkodását – valamint kreativitását.

A gyermekek kíváncsisága, utánpótlási kedve, intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.

A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, az ismeretek emlékezetben tartását, kompetenciák fejlődését.

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, párbeszéd kialakítására. Szerepvállalásaink modellként szolgálnak. Szókapcsolataink, mimikánk, gesztusunk, hanglejtésünk, hangsúlyunk, hangerőnk, hangszínünk mind minta gyermekeink számára.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást segítik elő a dramatikus játékok.

Az általunk kezdeményezett anyanyelvi játékok teret adnak az artikuláció, a szókincs és a kifejezőkészség fejlesztéséhez.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ Kérdésekre bátran válaszol.
- ❖ Szükség szerint bátran kérdez
- ❖ Mondanivalóját érthetően megfogalmazza és elmondja.
- ❖ Összetett mondatokban beszél.
- ❖ Megérti a szavak és mondatok tartalmát.

- ❖ Érdeklődő, kíváncsi.
- ❖ Képes következtetések levonni, analizálni, szintetizálni.
- ❖ Képes problémamegoldásra.

III. NEVELÉSI PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

1. Játék

Célunk:

- ❖ A gyermekek szabad képzettársításának elősegítése
- ❖ Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.
- ❖ Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak kibontakoztatása.
- ❖ Minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és a játékba integrált tanulás.

Feladataink:

- ❖ A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- ❖ A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban, és a játékba integrált tanulás során.
- ❖ A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának és minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- ❖ A gyermekek beszédkészségének fejlesztése a játékban.
- ❖ Játék segítő és játék irányító tevékenységek alkalmazása.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A szabad játék a gyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap, visszatérő módon, hosszantartóan ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, örömhöz, sikerélményhez jut. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja!

a) A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Megfelelő légkör biztosítása

Alkotó kedvű légkört elsősorban olyan játék biztosításával érhetünk el, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközökkel, a játék helyének kiválasztásában, és hogy mennyi ideig játszanak. Mindezekhez igyekszünk megteremteni a feltételeket. A játékos légkört segítjük a sok új ötlettel, a kellő időben adott segítséggel és a megerősítéssel. A csoportban annyi szabályt vezetünk csak be, amely segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, a szabad játékot, a manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A kreatív légkör segíti a gyermekek ötleteinek szabad áramlását, a másik meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül, önfeledten tudnak önállóan, vagy társaikkal játszani. Kezdeményezésünkre a gyermekek szívesen vesznek részt az énekes és mozgásos játékokban. A képesség fejlesztő játékoknál a gyermekek szabadon választhatnak a felkínált szerepek, játékhelyzetek, és társak között. Az együttjátás során megteremtjük a kezdeményezett játékhoz szükséges témát, eszközöket, szabályokat és a helyet. Óvónőink őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az oldott légkör érdekében tréfás szavakat, humoros kifejezéseket használunk.

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző

játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbólikus-szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A gyermekek segítségünkkel, vagy önállóan alakítják ki a játékukhoz a megfelelő helyet. Helyet biztosítunk többféle állandó és variálható, illetve elkülönített „kuckónak”.

A rajzolásnak, festésnek, tárgykészítő népi játékoknak állandó helyet biztosítunk. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben a gyermekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekszik az udvaron, ezért arra ösztönözzük őket, hogy odakint minél több mozgásos tevékenységet végezzenek.

A játékhoz szükséges idő

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

A játék kiemelt jelentősége a napirendben is megmutatkozik.

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával kezdődik. Innentől kezdve a gyermekek szabadon választott játékkal játszhatnak.

Figyelmet fordítunk rá, hogy 3-4 éves gyermekeink egyedül, egymás mellett, vagy összevegyülve a lehető legtöbb időt töltsék játékkal.

Az 5-6 éves gyermekek már összeszokott kisebb csoportokban játszanak. A csoportok kialakulásához, a szerepek elosztásához több időre van szükségük, mint a kicsiknek. Éppen ezért figyelemmel kísérjük játékukat, és arra törekszünk, hogy csak akkor ajánlunk másik játékot, ha a körülmények miatt szükséges, vagy a játékuk már felbomlóban van.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot, hogy kialakuljon bennük az állhatatosság.

Arra törekszünk, hogy minél több időt töltsenek gyermekeink udvari játéktevékenységgel.

Kreativitást segítő játékeszközök

A játékeszközök a cselekvésnek olyan tárgyai, amelyek gyermekeink elképzeléseit kibontakoztatják és gazdagítják.

A játékhoz olyan eszközöket biztosítunk, amik ízlésesek, praktikusak, egyszerű félkész játékok, sokféle játékfajtára ösztönöznek, ötletesek, elindítják a gyermeki fantáziát.

A 3-4 éves gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, másodsorban szerepjátékokhoz, harmadsorban kellékek, hangszerek az esztétikai neveléshez.

A 4-5-6-7 éves gyermekeknek már bővíthetjük az eszközválasztékát, elsődlegesen szerepjátékokhoz kapcsolódó félkész játékokkal, kellékekkel, valamint értelem-és képességfejlesztő játékokkal. A gyermekek egyedül játszanak, vagy az óvónő mikro-csoportokban játszik velük. A gyermekek nagymozgását az udvari játékok elégítik ki. Ha az időjárás megengedi, az udvaron barkácsolnak, rajzolnak, festenek.

A gyermekek tapasztalatainak gazdagítása, élmények szerepe

A gyermekek a játék tartalmát a környezetükből szerzett tapasztalatokkal gazdagítják. Lehetővé tesszük, hogy a családban, az óvodában, a természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek a játékban is újra és újra átélhessék.

Séták, kirándulások alkalmával szerzett élmények meg kell, hogy mutakozzanak a gyermekek tapasztalat gazdagságában.

a) Az óvodás korban megjelenő játékfajták fejlesztése

A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva.

A gyermekek játékában keverednek a különböző típusú játékfajták. Folytatódik az a manipulálás, amely a játékeszközök rakogatásában érhető utol. Módot adunk a gyermekeknek arra, hogy megismerjék az eszközök, tárgyak tulajdonságait.

Biztosítjuk a *gyakorló játékhoz* szükséges eszközöket, és a játékunkkal mintát adunk a játékok helyes használatához, és azok helyre rakásához. Ez a tevékenység jól fejleszti a szem-kéz koordinációt és hat a laterális dominancia kialakulására. Érdeklődéssel kísérjük a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa pozitív érzelmet kelt a gyermekekben. Az udvaron biztosítjuk a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, kavics, víz, és a kisebb tárgyak, melyeket a gyermekek saját szabályaik szerint rakogatnak. Segítjük a gyermekek játékát továbbfejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a *szerepjáték*.

A kicsik játékában teret kap a papás-mamás, fodrászos, orvosos, kalauzos játék, melyekben egyszerű mozzanatok jelenítenek meg együttlét, együttmozgás formájában.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek vállaljanak el szerepeket. Szimbolikusan teremtsenek helyzeteket: „mintha...”.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény az igazi alapja a bábozásnak, dramatizálásnak. Részt veszünk az egyszerű mesék megjelenítésében, modellt adunk a szereplők megformálásához.

Kezdetben a gyermekek minél több kelléket használnak a képzeletbeli képek megjelenítéséhez, a beleélő képesség, és az önkifejezés fokozása érdekében.

Bábozás először óvónőink előadásával jelenik meg óvodánkban.

Minden csoportnak kedvenc bábja van, akinek szívesen elmondják örömeiket, bánatukat, a gyermekek tapogathatják, szeretgethetik.

A bábozáshoz szükséges kellékeket a gyermekekkel közösen készítjük el. A gyermekek aktív bevonásával barkácsolunk, kellékeket készítünk. A gyermekek átélik a saját alkotás örömét.

Olyan ügyességi- és *szabályjátékot* tervezünk, melynek szabályai könnyen betarthatók, és amely a gyermekek mozgásigényét is kielégíti. A nagyobb gyermekek játékában már különböző játékfajták jelennek meg. Ha ismeretlen mozdulatokat, fogásokat igénylő eszköz kerül kezükbe, akkor előfordul a kutató manipuláció. Az érzelemmel telített szerepjáték dominánsan jelentkezik, és különös képzelőerő társul hozzá. Segítjük a gyermekeket abban, hogy a beleélés kifejezett formája kialakulhasson, hogy minél több szerepet megformálhassanak, valamint abban, hogy sikeresek legyenek a szerepegyeztetésben.

A gyermekek játékgondolását fejlesztjük.

Arra törekszünk, hogy jelenjen meg többféle ötletből kialakított tartalmas játék. Ezáltal fejlődik a gyermekek kommunikációs készsége, szabálytanulási képessége, társakhoz való viszonya, és az együttes cselekvés képessége. A gyermekekben fokozódik az igény a mesedramatizálás, bábozás iránt. A gyermekek számára a meseélmény többoldalú örömszerzés kell, hogy legyen.

A szerepjátékot és a dramatizálást egészítse ki konstrukciós építő játék. Később már bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozhatnak létre. A gyermekeknek lehetőséget adunk arra, hogy ők vezessék a játékot, és ők hozzanak létre maguknak játékszabályokat.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- ❖ Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.

- ❖ Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- ❖ Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- ❖ Élvezik a játékszabályokat és képesek a normák betartására.
- ❖ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- ❖ Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

2. A játékba integrált tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- ❖ az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- ❖ a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- ❖ a cselekvéses tanulás;
- ❖ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- ❖ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- ❖ a gyakorlati problémamegoldás.
- ❖ Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet.

Az óvodás gyermekek értelmi képessége, érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az általunk irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermekek kérdéseire, válaszaikra épülő ismeretszerzést is magában foglalja.

A programunkban helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéni fejlesztés, amely számos probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek.

Az eljárásokat változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombináljuk. Arra törekszünk, hogy játékosan, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemzés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg tevékenységünkben.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Képes megérteni szóbeli utasítást.

Kialakul feladattudata.

Figyelmét koncentrálni tudja.

Képes tartósan figyelni.

Az egyszerű feladatokat megérti.

Érdeklődik környezet tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.

Feladatai végrehajtásában kitartó.

Szándékos figyelmének tartama megfelel az iskolakezdés kritériumainak.

Képes a már megszerzett ismeretek szándékos felidézésére, elemi szinten.

3. Verselés, mesélés

Célunk:

- ❖ A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése.
- ❖ Pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a meseélményekkel.
- ❖ A mesék mágikussága, a csodás meseélmények, a versek rímeinek csengése, zeneisége, valamint a mesék feldolgozása során irodalmi élmény nyújtása.

Feladataink:

- ❖ A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- ❖ A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása.
- ❖ A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világvilágának. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és

megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal **ráébredt** a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

Feladatunk a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása. Az esztétikai élmény mélységét csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják. A művek megválasztásában érvényesül a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság. A gyermeklíra klasszikusai mellett válogatunk a kortárs alkotók műveiből is. /Mester Attila, Barak László, Birtalan Ferenc, Müller Péter Sziámi, Tóth Krisztina stb/

A 3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású játékos verseiből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, melyek cselekménye egyszerű, érthető, és ritmikus ismétlődések vannak benne.

A 4-5 évesek meséi már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus, realiztikus mesék.

Itt már helyet kapnak a mai magyar írók modern meséi, és magyar klasszikusok is. Ebben a korban a tervezett mondókázás anyagát a népi mondókák, névcáfólok, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják. Szerepelnek vidám, humoros versek, és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az 5-6-7 éves kor a mesehallgatás igazi ideje. A gyermekek mesetárába az állatmesék és a cselekményesebb népmeséken kívül már beépülnek a novellisztikus, realiztikus meséken át a klasszikus tündérmesék, tréfás mesék és műmesék.

A gyermekek versanyaga gazdagodik a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Megismernek olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Lírai verseket is bátran tervezünk, mert a gyermekek már ebben a korban is megérik a költői képek érzelmét, kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék megerősítik a környezet megszerettetését, az évszakok szépségét, a néphagyomány ápolást.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A gyermekek megpróbálják a mese önálló befejezését, új meséket találnak ki. A gyermekek a mese cselekményét mozgással, játékkal fejezik ki. A tanult versekből és mesékből albumot is készítenek. A hallott élményhez társuló

vizuális élmény lehetőséget ad ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A nagyobb gyermekek 10-15 mesét hallanak a nevelési év folyamán. E tevékenység mindennap megjelenik óvodánkban.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése, mesékkel, versekkel, dramatikus játékokkal.

A nyelvi képesség fejlesztésnek leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás, és a dramatikus játékok. Ezen keresztül sajátítják el a gyermekek a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást, és a tiszta, nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán-és mássalhangzók helyes kiejtése, a megfelelő artikuláció, a hangkapcsolatok törvényszerűségei.

A gyermekek a meséből, versekből sok új fogalmat ismernek meg. A bábjáték, dramatikus játék a szabad önkifejezésüket bontakoztatja ki. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szívesen ismétlik a verseket, rigmusokat.
- ❖ Várják a mesehallgatást és igénylik azt.
- ❖ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak kiscsoportosainknak és a saját maguk szórakoztatására.
- ❖ Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset, 10-12 mesét
- ❖ Aktívan, cselekvően részt vesznek a mesefeldolgozásban.
- ❖ A „mi mesénk” megkezdett gondolatmenetét folytatják.
- ❖ Tudnak meséket, történeteket kitalálni, és azt mozgással kifejezni, megjeleníteni.
- ❖ Egyénekenként vállalkoznak a mesék, versek és mondókák elmondására.

4. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

Célunk:

- ❖ A közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
- ❖ A gyermekek minél több zenei élményhez juttatása az óvodában.
- ❖ A zene szeretetének és művelésének megalapozása.

Feladataink:

- ❖ Az énekes népi játékok és az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő igényesen válogatott művészeti alkotások segítségével a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának fejlesztése.
- ❖ A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- ❖ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal.

A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak, és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai nevelés során a gyermekekkel elsősorban olyan ölbeli játékot játszunk, és ismertetünk meg, amelyeket a felnőttel közösen játszhatnak. Ezek között van az arc,- kéz,- ujj,- és lovagoltató játék.

A szeretet-kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egyik fontos láncszeme a testi kontaktussal, szemkontaktussal összekapcsolt zenei élmény.

A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló énekes játékokat ismerjenek meg, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekekkel az ünnepek köszöntésére egy-két komponált dalt tanítunk meg.

A 4-5 éves gyermekek mondókát tanulnak, és mindig játszunk velük ölbeli játékot. Megismerik a csigavonal, hullámvonal szerepcserére épülő játékokat. Az alkalmi dalokat úgy választjuk ki, hogy azokhoz apró utánzó mozdulatokat, játékokat lehessen kitalálni. A dalok 2/4 üteműek és a negyed, nyolcad ritmusképpen túl már a szinkópa is megjelenhet.

Az 5-6-7 éves gyermekek legyenek anyáskodóak, játszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel. Ezek egyik játékos lehetősége a kiolvasó, melyet különböző játékhelyzetekben alkalmazzanak a gyermekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket gyűjtünk, amit elő tudunk adni, és melyek felkeltik a gyermek érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekelünk, megjelennek zenei anyagunkban a rokon és más népek dalai is, valamint a magyar komponált műzene, altatódalok és klasszikus műzene is.

3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekek megtanulnak 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A mondókák, dalok 2/4 üteműek, melyekben a negyed és nyolcad ritmus változik. A gyermekek jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a zenei készséget, és megismerik az alapfogalmakat. Tudnak halkabban és hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Megfigyelik a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét. Különböző mozdulatokkal érzékelik az egyenletes lüktetést. Énekelgessük a gyermekek nevét, csalogassuk őket énekelgetve a közös játékba, tevékenységbe. Lehetőséget teremtünk, hogy kisebb csoportokban, videón, 2-5 percig tartó hangszeres zenét, és kórusmuzsikát tekinthessenek meg.

A 4-5 éves gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. Megtanulnak 4-5 új mondókát, 12-15 új gyermekdalt. A körjátékok közül már nehezebbet is válogathatunk nekik, pl.: szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékot. A gyermekek a lehető leggyakrabban énekeljenek egyénileg, kisebb csoportokban, halkabban, hangosabban, magasabban, mélyebben. Rávezetjük őket, hogy lelassított éneklés közben az énekek dallamvonalát mutassák meg. Kérdés-felelet játékot játszanak változatos szövegekkel és ritmussal.

Érezzék az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát, és a mondókák, dalok ritmusát.

Óvodánkban a zenei élmény mindennapos lehetőség, és sokféle tevékenységhez kapcsolódik.

Az 5-6 éves gyermekek 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt tanulnak meg. A gyermekjátékokhoz szimbólumot találnak ki, amit a zenesarokban helyeznek el. Olyan dalokat válogatunk, melyekben már szünet és szinkópa is előfordul. A legidősebb óvodások szabálytartó képessége már megengedi a bonyolultabb játékokat is (pl.: párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékok). Ezeket a játékokat már e korosztály néptáncának is tekinthetjük. Az énekes játékok mozgásanyagát egyszerű táncos lépésekkel variáljuk, és ezt a gyermekek a felnőtt minta utánzásával tudják követni. A gyermekek tiszta éneklését minél gyakoribb egyéni énekléssel segítjük elő.

A hallásfejlesztést segíti, ha a halkabb és hangosabb éneklést összekapcsoljuk a tempóváltoztatással, vagy dallambújtatással. A ritmusfejlesztés eredményeképp a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. Fejlesztjük a gyermekek alkotókészségét, és lehetőséget teremtünk

arra, hogy egy-egy zenei feladatot többféleképpen megoldjanak. Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek lehetőségük legyen arra, hogy a minél több hangszert szabadon kipróbálhassanak.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen. A zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikrocsoportos formában szervezzük meg, várakozási idő nélkül. Minden csoportban alakuljon ki szokásrendszer a gyermekek bevonására a zenei képességfejlesztő játékokba (zenevonat, hívogató dal). Ezzel a formával a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tudunk fejleszteni.

Az énekes játékokat lehetőség szerint kezdeményezhetjük az udvaron is. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk, hogy semmi ne szakítsa meg az önfelelt, élmény teli játékot.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.

A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, ritmusa, hangerejének utánzása érezteti meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. A sokféle énekes játék bővíti a gyermekek szókincsét.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékot.
- ❖ A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- ❖ A gyermekek élvezettel hallgatják a zenét.
- ❖ A ritmushangszereket önállóan használják.
- ❖ Meg tudják különböztetni a zenei fogalom párokat.
- ❖ Képesek ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni, visszaadni.
- ❖ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- ❖ Szeressenek dúdolgatni, énekelgetni jókedvűen.
- ❖ Tudjanak 6-8 mondókát.
- ❖ 10-15 dalt, dalos játékot.

5. Rajzolás, mintázás festés,, kézimunka

Célunk:

- ❖ A gyermekek élmény-és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- ❖ *Igény kialakítása az alkotásra, a környezet esztétikus alakítására, esztétikus élmények befogadására.*
- ❖ A gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagítása, szép iránti nyitottságuk, esztétikai érzékenységük alakítása.

Feladataink:

- ❖ A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- ❖ Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás, kézimunka technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- ❖ A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.
- ❖ A tevékenységek differenciált szervezeti formáinak biztosítása.

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az esztétikus tárgyi környezet biztosítása mellett kialakítjuk a megfelelő helyet az alkotó-alakító tevékenységekhez.

A két munkaasztalt úgy helyezük el, hogy maximum 6 kisgyermek kényelmesen elférjen körülötte. A közelben lévő polcokon található a különféle alkotóeszközök, ezekhez mindenkor biztosítjuk a szabad hozzáférést. Az alkotáshoz szükség van megfelelő méretű, minőségű eszközökre, ezek beszerzése, pótlása folyamatos. Biztonságos kezelésük érdekében egyenként megismertetjük a gyerekeket az eszközök helyes használatával. Minden nap lehetőséget biztosítunk a rajzolásra, gyurmázásra, építésre. Ha a tevékenység megszakad lehetőséget kapnak a gyerekek a folytatásra, befejezésre. Figyelembe véve a gyermekek alkotó kedvét, a nap folyamán elegendő időt biztosítunk a szabad önkifejezésre.

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az ábrázolás különböző fajtái: a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka is fontos része a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztika és az építés köré rendelhetők. Ezek ne különüljenek el élesen egymástól. Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos.

Az óvodába kerülő **3-4 éves** gyermekeknek tegyük lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek meg az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. Kezdődjön el az esztétikum iránti igényesség, érzékenység és értékelő képesség kialakítása. Észrevetjük és együttesen gyönyörködünk a saját és mások alkotásaiban, a mű-és népművészeti szépségekben.

Megtervezzük a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit.

Nem tervezhető a szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a téma. Lehetőséget adunk a gyermekeknek az élményeiknek és érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra.

A **képalakítás** jelenjen meg zsírkrétával, festéssel, papírragasztással, nyomattal, karcolással homokba, agyagba. Segítjük a gyermekek képalakító készségének kialakulását, a szórt elrendezéstől, a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a **plasztikai alakításban**.

A gyermekek ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát: nyomkodás, ütögetés, gyurkálás, gömbölyítés, simítás, sodrás, mélyítés, tépegetés, karcolás.

A gyermekeknek igény szerint biztosítjuk az agyagozás, gyurmázás, lisztgyurmázás lehetőségét.

A 3-4 éves gyermekeket megismertetjük az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy szívesen beszéljenek alkotásaikról és örüljenek a létrehozott eredményeiknek, alkotásaiknak, munkáiknak.

Bővítjük a **4-5 éves** gyermekek alkotó-alakító tevékenységét. A megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet segítjük az élményeikhez kapcsolódó témákkal, technikákkal. Megjelenik az ember, környezet, tárgyak, cselekmények ábrázolása saját elképzeléseik alapján. Gyönyörködjenek a gazdag formákban színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. A rajzok finomabb kidolgozásához ceruzát, krétát, filcet, rost ironokat, fapálcát, különböző vastagságú ecseteket használnak.

Képeket alakítanak spárgából, fonalból, textilből, termésekből.

Plasztikai munkájuk során képesek a formák tagolására. Játékukhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készítenek. Különböző formájú textilt, gallyakat, terméseket használnak a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során variálják a teret. Ehhez nagy kartondobozokat, takarókat, berendezési tárgyakat használnak. A gyermekek segítenek az eszközök előkészítésében és elrakásában.

Az 5-6-7 **évesek** alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve segítjük a képi, plasztikai és környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

Képalakítás során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciókat.

Saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, ünnepek eseményábrázolásai. Egyéni módon jelenítik meg a formákat, minél eredetibb megoldásokat és színeket használnak.

Plasztikai munkájuk során megjelenik a közös térbeli többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, élethelyzet.

Ezen technikák segítségével képeket alakítanak, falat díszítenek, ajándékokat készítenek. Az ajándékokat elsősorban ünnepekhez kötötten készítik szüleiknek, de gondolnak a legkisebbekre és az óvoda felnőttjeire is. Minél gyakrabban éljük át az ajándékozás örömét. Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. A szülők segítségével gyűjtjük az alkotó-alakító munkájukhoz szükséges anyagot.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy az **építés** során, nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze például búvóhelyet, a drámajátékhoz egyszerű díszletet, stabil színpadot. A térbeli tapasztalat segítse az eredeti megoldások kivitelezését.

Szükség esetén segítséggel készítsenek elő minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez.

Biztosítjuk a több napon át tartó építés lehetőségét.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban jelen vannak, beépülnek. Egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, kötetlen formájú tevékenységeket szervezünk, melyeken az egyéni segítségnyújtás érdekében 5-6 gyermek vesz részt alkalmanként.

Megteremtjük annak lehetőségét, hogy minden gyermek megalkothassa, az ajánlott eszközfeltételekkel, képi-plasztikai elképzelését.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ Egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ❖ Alkotásaikra jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- ❖ A gyermekek tudnak örülni a saját és a közösen elkészített kompozícióknak.
- ❖ Változatos vizuális technikákat alkalmaznak.
- ❖ Az alkotáshoz szükséges eszközöket megfelelően használják (ceruza, ecset, kréták, különböző festékek, ragasztók, olló, körmöcske)
- ❖ Plasztikai munkáik egyéniak, részletezőek.
- ❖ Téralkításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- ❖ Rácsodálkoznak a látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- ❖ Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.

6. Mozgás

Célunk:

- ❖ A gyermekek természetes, harmonikus, testi-lelki képességeinek fejlesztése játékos formában.
- ❖ Összerendezett, fegyelmezett, nagy- és kismozgások kialakítása
- ❖ A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodóképességének, társakra figyelésének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.
- ❖ A különböző mozgásokon keresztül az agyi funkciók serkentése, valamint a gyermeki szervezet növekedésének teherbíró-, ellenálló képességének és az egyes szervek teljesítő képességének fejlesztése.
- ❖ A mozgáskultúra fejlesztése mellett:
  - a testséma, testtérkép kialakítása játékos módon,
  - a téri tájékozódást, helyzetfelismerést, döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség tényezőinek alakulását, továbbá a verbális fejlesztés és egyensúlyérzék kialakítását.
- ❖ A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, zenével és zene nélkül, spontán vagy szervezett formában történő biztosítása az óvodai nevelés minden napján.

- ❖ Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani a napi rendszeres mozgásra.

Feladataink:

- ❖ A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- ❖ A tervezett tevékenység legnagyobb részét a mozgásos játék képezi.
- ❖ A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kialakítása érdekében.

3-4 évesek

Kiemelt feladatunk, a nagymozgások fejlesztése. E mozgásokat kell tudatosan irányítanunk és precízebbre összerendeznünk, valamint a járásgyakorlatok fokozatosan jelenjenek meg a tevékenységekben zenével vagy zene nélkül.

A 3-4 évesekre jellemző, hogy a földközeli gyakorlatokat tudják biztonsággal elvégezni. Ezért ilyen jellegű feladatokat gyakran illesztünk a tevékenységek anyagába (csúszás, mászás). Elkezdjük az egyensúlyérzék fejlesztését sávokban járással, futással. Mivel a kicsik utánzó mozgásokat végeznek, nagyon fontos, hogy az óvónő bemutassa a gyakorlatokat.

4-5 évesek

Kiemelt feladatunk a testséma fejlesztése, a test részletes megismerése, a testrészek megnevezése. A nagymozgások kibővülnek ugrásokkal, guruló átfordulással. Fontos hangsúlyt kapnak a szem - kéz-láb koordinációt igénylő feladatok. A futójátékok közben bővíthetők a téri érzékelést fejlesztő feladatok. Fokozott figyelmet igényelnek a laterális (oldalosság) kialakulását segítő gyakorlatok.

5-6-7 évesek

A nagymozgások koordináltabbak, precízebbek. Elkülönül a jobb és a bal oldal. A testrészeiken megtanult irányokat a gyermekek képesek kivetíteni a környezetükre, ezáltal javul a téri tájékozódásuk. Kiemelten kezelendő feladatunk a térpercepció. Futásoknál, ugrásoknál konkrét izommozgásokra koncentrálnak, kerülnek a felesleges mozgásokat. Nagyon fontos a finommotorika fejlesztése, a kéz fogóizmáinak erősítése könnyű kézi szerekkel. Ez kiemelt feladat a későbbi írástanulás miatt. A kézi szerek használata során a tevékenységeket gyermek közelebbé tehetjük zene használatával.

A szem-kéz koordinációt igénylő feladatok szintén előtérbe kerülnek. Nagy hangsúlyt helyezünk az alaklátást, észlelést, formaállandóságot fejlesztő gyakorlatokra. Gyakrabban tervezünk kisebb testrészekkel végezhető mozgásokat.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás szükségletének kielégítése érdekében

Biztosítjuk a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és délutáni udvari játék, valamint a séták során. Lehetőséget biztosítunk az óvoda udvarán vagy annak környékén a mindennapi testedzéshez: a kocogásra és futásra. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhatják meg. Mindennapos mozgást rossz idő esetén a csoportszobában vagy a tornateremben tartjuk.

Az irányított mozgásos játékokat heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel a tornaszobában, a tornateremben, vagy az udvaron.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szeressenek mozogni, legyenek kitartóak a mozgásos játékokban.
- ❖ Kialakul téri észlelésük, laterálisuk, biztosan ismerjék az irányokat.
- ❖ Helyesen sajátítsák el a futás, a járás, a dobás szabályait, valamint a labdajátékokat és a támasz gyakorlatokat.
- ❖ A mozgáshoz szükséges eszközök használatának szokás- és szabályrendszerét ismerjék.
- ❖ Tartsák be a versenyjátékok szabályait.
- ❖ Megfelelően használják a mozgás, mozgásos játékok eszközeit.
- ❖ Tudjanak ütemtartással járni, a gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezzék.
- ❖ A mozgásos tevékenységek során megszerzett tapasztalataikat és ismereteiket a szabad játékok során is legyenek képesek alkalmazni.
- ❖ Mindezek által megnő ellenálló képességük, hosszú sétákra is képesek.

7. A külső világ tevékeny megismerése és megszerettetése

Célunk:

- ❖ A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti –emberi - tárgyi világ értékei iránt.
- ❖ Fontos célunk az egészségtudatos életvezetés megalapozása.
- ❖ *Tanulja meg azok védelmét, az értékek megőrzését.*

- ❖ A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi-alaki- tér- és síkbeli szemléletének alakítása. A matematikai tartalmú tapasztalatait, ismereteit alkalmazza tevékenységeiben.
- ❖ A gyermekeknek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és közvetlen környezetükről.

Feladataink:

- ❖ A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása. A helyi környezeti értékek hangsúlyozása: a hazai táj, az ott élő emberek, a helyi, élő hagyományok, szokások értékeinek szeretete, védelme.
- ❖ A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során. Kaphon lehetőséget a gyermek önálló véleményalkotására, a döntési képességeinek fejlődésére a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- ❖ A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekek elsősorban az óvodával és az ott dolgozó felnőttekkel ismerkedjenek meg. Az első és legfontosabb, hogy a biztonságérzetük kialakuljon és megszeressék az óvodát.

Ezután arra törekszünk, hogy az óvoda közvetlen környezetével ismerkedjenek és csoporttársaikkal is közelebbi kapcsolatba kerüljenek. Beszélgessünk velük családjukról. Kaphanak sok biztatást, és törekedjünk arra, hogy: érzékeljék környezetük esztétikumát, színvilágát, a formákat, a jelenségeket. Figyeljék meg az évszakok változásait (színeket, időjárást, növényeket). Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, évszakokra jellemző képeket. Ismerjék meg a fontosabb üzleteket, amelyek közel vannak az óvodához. Természetes környezetben figyeljék folyamatosan a ház körül élő állatokat a kiskertek növényeit, virágait. Megfigyeléseik során végezzenek összehasonlítást a környezetben látható formákról, nagyságbeli és mennyiségi jellemzőkről.

A 4-5 éves gyermekek élményszerző, tapasztalatszerző sétáikat már nem csak az óvoda közvetlen környezetében teszik. A megfigyeléseik, a gyűjtőmunkák differenciáltabbak és gazdagabbak. Tudjanak gyönyörködni az évszakok szépségében, a növényekben.

Keressenek összefüggéseket az időjárás és a természet változásai között, az emberi tevékenységek és a természet között. Rügyeztessenek, csíráztassanak, ültessenek, hajtassanak különböző növényeket (aranyvessző, búza, bab).

Mutatkozzanak be. Beszéljenek családjukról. Látogassanak el egy szülő munkahelyére. Nézzenek meg egy-két középületet. Ismerjék meg és gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait, az egyes személy-és teherszállító eszközöket. Télen gondoskodnak az állatokról lehetőségeik szerint az óvoda környezetében (madáretető kihelyezése). Egy közeli családi házban megfigyelik a háziállatokat (baromfiudvar, ól istálló). Dia és videó filmről megismernek néhány vadállatot.

Saját tárgyakat válogatnak, meghatározott szempontok és ismert tulajdonságaik szerint. Tárgyakat mérnek össze hossz mértékük, tömegük szerint. Mennyiségeket hasonlítanak össze összkép alapján. Megszámlálják a halmazok elemeit 6-os számkörben. Felfedezik környezetükben a sík-és mértani formákat. Megismerkednek az irányokkal és a névutók helyes használatával.

Az 5-6-7 évesek a természet adta lehetőségeken belül hasonlítsanak össze mennyiségeket, térbeli kiterjedéseket, formákat. Összehasonlítanak, szétválogatnak tárgyakat, személyeket, halmazokat, különböző tulajdonságaik szerint. Hossz mértékük, tömegük, úrtartalmuk, darabszámuk, vastagságuk szerint mérnek össze különböző tárgyakat. A 10-es számkörben számlálnak, párosítanak. Sorszámok szerint sorba rendeznek. Megnevezik, felfedezik környezetükben a sík- tér- és mértani formákat, megtanulnak tájékozódni síkban és térben egyaránt. Szóban is ki tudják fejezni a matematikai jellegű helyzeteket, mások megállapításainak igazságát, az összefüggéseket képesessé válnak megítélni.

Lehetőségeink szerint a gyermekek a séták során folyamatosan megfigyelhetik az évszakok változásait. Az ősz színárnyalatait, a tél szépségét, az ébredő természetet.

Felhívjuk figyelmüket, hogy ügyeljenek környezetük tisztaságára! Megfigyeléssel tapasztalják meg, hogy a hulladék és a szennyezett levegő milyen károkat okoz a környezetben az elültetett növényekben.

Sétáink során mezei virágokat, gyógy-és vadon élő növényeket ismertetünk meg a gyermekekkel. Egyszerű kísérleteket végzünk levegővel, növényekkel. Ellátogatunk velük egy-két munkahelyre, hogy ismerjék meg a felnőttek munkáját.

A gyűjtögetett növények és „kincsek” osztályozására természeti sarkot alakítottunk ki.

Ellátogatunk középületekbe: iskolába, társóvodákba, múzeumba, színházba, művelődési házba, postára, vasútállomásra.

A közlekedési eszközöket rendszerezve is megismerik: vízi, légi, szárazföldi.

A háziállatokat már úgy figyelik meg, hogy: hol élnek, milyen a környezetük, életmódjuk.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A tervezett tevékenységeket kötetetlen formában a mindennapos tapasztalat és élményszerző séták során valósítjuk meg.

Kirándulások alkalmával megismertetjük gyermekeinket hazánk élővilágával, természeti értékeivel, a szabadidő eltöltésének hasznos módjával.

- Évente egyszer egész napos autóbuzsos kirándulást szervezünk.
- Látogatást teszünk a győri állatkertbe.
- Lovas szekérrel elmegyünk az erdőbe, a szomszédos településekre.

A gyermekek kommunikációs képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.

A mikro-csoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermekek és óvónőink személyes beszélgetéseire. A gyermekek kérdéseire a koruknak megfelelő, személyre szóló választ tudunk adni. A személyes beszélgetések során bővül a gyermekek szókinése, nyelvi kifejezőképességük fejlődik. A valós élethelyzetekben feltalálják magukat, felszólítás nélkül tudnak köszönni, bemutatkozni, megszólítani, véleményt nyilvánítani, megtanulnak egymáshoz alkalmazkodni. Türelemmel várják ki a másik mondanivalóját. Folyamatosan beszélnek élményükről, egyszerűen, érthetően fejezik ki érzéseiket, gondolataikat, kívánságaikat.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek be tudnak mutatkozni, tudják szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét és tudják lakcímüket.
- ❖ Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségükben.
- ❖ Felismerik a napszakokat.
- ❖ Tudják óvodájuk nevét.
- ❖ Ismerik a közvetlen környezetükben lévő intézményeket, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- ❖ Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat, környezetük növényeit és azok gondozását.
- ❖ Ismerik és gyakorolják az elemi közlekedési szabályokat, felismerik a közlekedési eszközöket, ismerik a közlekedésben rejlő veszélyeket.
- ❖ A tárgyakat meg tudják számolni legalább 10-ig.
- ❖ Össze tudnak hasonlítani mennyiség-nagyság-szín-forma szerint.
- ❖ Kialakul számfogalmuk
- ❖ Képesek bontásra, részhalmazok egyesítésére

- ❖ Meg tudja állapítani , több, kevesebb, ugyanannyi
- ❖ Képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, nagyobbat, többet, kevesebbet létrehozni.
- ❖ Helyesen használja a tő és sorszámneveket.
- ❖ Meg tudják különböztetni a jobb és bal irányt.
- ❖ Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető beszéd.
- ❖ Ismerik és helyesen alkalmazzák a névutókat (alá, fölé, közé, mögé).
- ❖ Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

8. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

- ❖ A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.
- ❖ A gyermekek együttműködésének, szervező képességének, alkalmazkodó készségének fejlesztése.

Feladataink:

- ❖ A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, azok feltételeinek biztosítása.
- ❖ A munkaeszközök használatának megtanítása.

A gyermek, munka jellegű tevékenysége önként - azaz örömmel és szívesen - végzett aktív tevékenység. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Óvodásaink munka jellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki és tartalmaznak játékos elemeket. Elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. *Az önként vállalt feladatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.*

Kezdetben segítségünkkel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végeznek munka jellegű tevékenységeket. Mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítünk a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.

Értékeléseink buzdítóak, megerősítőek, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, testápolás, öltözködés, étkezés, a környezet gondozása.

A 3-4 éves gyermekek az óvó néniket és a dajka néniket figyelve vesznek részt a növények gondozásában, segítenek a falevelek elhordásában. Tavaszt várva segédkeznek a rügyeztetés, a csíráztatás előkészítésében. A legkisebb óvodásainkat bevonjuk az alkalmoszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő is. A szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rend fenntartásáért végzett tevékenységek: játékok elrakása, mosása, tisztítása, segédkezés a terem díszítésében.

A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka. Ezt akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek már készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti.

Alkalmoszerű ismétlődő munka a játékok helyrerakása, a csoportterem átrendezése, a tevékenységhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése. E munkákat a gyermekek közösen végezzék, óvónőink átgondolt és konstruktív vezetésével. Előre megtervezzük az egyéni megbízások lehetőségeit: információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözésben, ajándékkészítés a kicsiknek, a jeles napok előkészítése, stb. Lehetőség szerint közreműködnek az óvoda udvarának tisztán tartásában, avargyűjtésben, fűgereglyezésben, hólapátolásban, járdaseprésben, virágládák gondozásában.

A gyermekek segítségünkkel madáretetőt és madáreleséget készítenek.

Az 5-6-7 éves gyermekek önállóan végzik a naposi munkát.

Közösen döntenek el a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan előkészítik a terítéket, az evőeszközöket. Étkezés után a szokásrendszernek megfelelően mindent a helyére tesznek.

Az alkalmoszerű munkákat a gyermekek önálló vállalkozás alapján végzik, soha nem kényszerítjük őket. A gyakori dicséret, elismerés ösztönzi őket, hogy szívesen vegyenek részt a munkában. Önállóan végeznek környezetszépítő munkát, játéktisztítást, mosást, szárítást, egyszerű javításokat. Sütés nélküli édességeket és vitaminsalátát készítenek.

A növénygondozást úgy alakítjuk ki, hogy a gyermekek minél több műveletet végezzenek önállóan. A növények, és termések gyűjtésébe megpróbáljuk bevonni a csoport minden tagját.

Rügyeztetnek, különféle magvakat és hagymás növényeket csíráztatnak és hajtattak (tulipán, nárcisz).

Ügyelünk arra, hogy amit munkavégzésnél elkezdtek fejezzék be. Felszólítás nélkül is segítsenek rászoruló társaiknak, ha szükség van rá. Törekszünk rá, hogy örömet leljék a közösen végzett munkában, és erősítse társas kapcsolataikat. Az elvégzendő munkát osszák meg egymás között, ki-ki képességeinek megfelelő feladatot vállaljon. Munkavégzés folyamán legyenek büszkék saját és társaik teljesítményére.

Társaik érték végzett munkáját vegyék észre, és becsüljék meg.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ❖ Örömet szerez nekik, ha kötelességüket teljesítik.
- ❖ Önállóan és igényesen végzik a naposi munkát.
- ❖ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésére.
- ❖ Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- ❖ Szeretnek meglepetést készíteni a kicsiknek, szüleiknek és az óvodában dolgozó felnőtteknek.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1. A személyi feltételek vonatkozásában

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus.

Az óvoda nyitvatartási idejében óvodapedagógus neveli a gyermekeket. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát kell, hogy jelentsen a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak (dajka, konyhai dolgozó,) összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Lehetőséget teremtünk, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét (migráns gyermekek esetében).

Személyiségvonásainkban továbbra is jelenjen meg a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a tolerancia, tetteinkben érezhető legyen a hitelesség, tapintat és az empátia.

Egy gyermekcsoport életét két óvónő együtt irányítja, együtt tervezi, összehangoltan, a feladatokat megosztva. Elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetik. A dajkát is bevonjuk a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe.

Sajátos nevelési igényű gyermekeink ellátását, utazó logopédus, gyógypedagógus segíti.

2. Tárgyi feltételek vonatkozásában

Óvodánk rendelkezik a nevelési program megvalósításához szükséges feltételekkel.

Az óvoda épületét, udvarát, berendezését oly módon alakítjuk ki, hogy az a gyermekek biztonságát és kényelmét szolgálják.

A gyermekek méretének megfelelő bútorzat, udvari játékeszközök segítik a mozgás- és játékgényük kielégítését, biztosítja egészségük megőrzését.

Színek és formák komponálásával törekszünk a harmonikus, esztétikus környezet kialakítására. Az eszközöket a gyermek számára hozzáférhető módon, biztonságukra figyelve helyezünk el.

Kialakítottuk a programnak megfelelő hármastagolódást (mesesarok, kézműves műhely, zenei fejlesztő).

A csoportban van cd lejátszó, melyek a zenei élmény és hangulat fokozói.

Megpróbálunk megfelelő munkakörnyezetet biztosítani kollégáinknak. A szülők fogadására a nevelői- és a tornaszobában van lehetőség.

Szakkönyveink állománya folyamatosan bővül, elsősorban a helyi programunkhoz felhasználható módszertani kiadványokkal.

3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai élet megszervezésében a *gondozásnak* kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában (öltözködés, tisztálkodás stb.) közben is nevel, alakítja és építi kapcsolatát a gyermekekkel. Közben ösztönzi és segíti önállósodásukat, példát mutat és értéket közvetít. A gondozási feladatokban a dajka segíti munkáját. Minden lehetőséget megragadnak a gyermekek kompetenciáinak alakítására.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Az óvodai csoportok szervezésének módja

Óvodánkban osztatlan csoport működik, ahol a gyermekek együtt élnek 3-6-7 éves korban. Előnye a szocializációs tér természetes jellege, amely családias légkört empatikus és toleráns interakciókat eredményez, miközben megrövidül a befogadás krízis időszaka. A szokások alakulásának ideje felgyorsul, a másság megértésére, elfogadásra és tolerálásra a szociális terepen gazdag társ példa áll rendelkezésre.

a) Napirend

A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez a feltételeket az állandó, mégis rugalmas napirend biztosítja a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A várakozási időt minimálisra próbáljuk csökkenteni, rugalmas, van lehetőség a váratlan eseményekre. Alkalmas arra, hogy minden gyermek egyéni életritmusa beleférjen.

Időtartam	Tevékenység	
6 ³⁰ -11 ³⁰	<p style="text-align: center;">JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN</p> <p>Szabad játék Játékba integrált egyéni és mikro-csoportos tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka ○ Ének-zenei készségek fejlesztése ○ Környezetben szerzett tapasztalatok rendszerezése ○ Mozgás <p>Részképességek fejlesztése egyéni formában Testápolási teendők Tízórai Vers, mese, dramatikus játékok</p> <p style="text-align: center;">JÁTÉK A SZABADBAN</p> <p>Mikro-csoportos tapasztalatszerzés Környezet tevékeny megismerése Énekes játékok az udvaron Kocogás, futás, mozgás</p>	J Á T É K
11 ³⁰ -15 ⁰⁰	<p>Ebéd Testápolási teendők Pihenés, altatás mesével, altatódalokkal Testápolási tevékenységek Uzsonna</p>	J Á T É K
15 ⁰⁰ - 16 ³⁰	<p>JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN JÁTÉK A SZABADBAN</p>	J Á T É K

b) Hetirend

	hétfő	kedd	szerda	csütörtök	péntek
Verselés, mesélés					
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc					
Környezet tevékeny megismertetés e					
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka					
Mozgás					
Környezet tevékeny megismertetés e matematikai tartalommal					

A tevékenységsszervezések heti rendjét minden évben az adott gyerekcsoport igényeinek figyelembe vételével, különös tekintettel a segítő szakemberek óvodai jelenlétére, határozzuk meg. Ez szeptember 15-ig a csoportnaplóban kerül rögzítésre, de alapos szakmai és szervezési indokkal módosítható.

c) Az óvodai nevelés tervezése.

A nevelés tervezését és a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését a következő kötelező dokumentumok szolgálják:

- ❖ Felvételi és mulasztási napló
- ❖ Felvételi előjegyzési napló
- ❖ Csoportnapló
- ❖ A gyermekek egyéni képességfejlődésének mutatóit rögzítő adatlap

Óvodánkban a programunkkal kompetens saját készítésű csoportnaplót alkalmazzuk a pedagógiai munka dokumentálására. A csoportnapló számítógéppel készült, oldalszámozott, a tagintézmény vezetője pecséttel és aláírással hitelesíti. A csoportnapló a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 87-88.§-a alapján készült.

A nevelési feladatokat félévre tervezzük, és értékeljük, a nevelés tartalmi eszközeit pedig negyed évre tervezzük, ez alapján készítjük el a heti tervünket.

d) Az óvodánkban megtartott jeles napok

A tél jeles napjai:

- ❖ Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig.)
- ❖ Mikulás (december 6.)
- ❖ Karácsony (december 24-25-26.)
- ❖ Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)

A tavasz jeles napjai:

- ❖ Március 15. nemzeti ünnepünk
- ❖ Húsvét (a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

Hagyományos ünnepeink, rendezvényeink:

- ❖ Anyák napja
- ❖ Gyermeknap
- ❖ Nagycsoportosok búcsúja az óvodától

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítjuk a változatos tevékenységeket. A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.

d) Az óvoda kapcsolatai, a program kapcsolatrendszere

Az óvoda és a család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapfeltétele a családdal való együttműködés.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait. Nagyon fontos a családok nevelési szokásainak megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. Nevelési célunk a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése. Az együttműködés folyamatos párbeszédet feltételez.

Az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Óvodáinkban körültekintően megszervezzük az együttműködés formáit, mely az információk folyamatos áramoltatását, a szemléletformálást, óvodánk tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit, és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni.

A kapcsolattartás formái

- ❖ Családlátogatás - amit még az óvodába kerülés előtt elvégzünk.
- ❖ Befogadás - szükség szerint a szülővel egyeztetve szoktatjuk be a gyermeket
- ❖ Napi kapcsolattartás - elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről.
- ❖ Szülői értekezletek - ezen tájékoztatjuk a szülőket a gyermekek fejlődéséről (a nevelési év során 3 alkalommal tartjuk + 1 fogadóóra).
- ❖ Nyílt nap
- ❖ Szülők részvételével szervezett rendezvények, ünnepek, családi délután - mindez a kapcsolat erősítést szolgálja –
- ❖ Igény és elégedettség vizsgálatok
- ❖ Hirdetőtábla
- ❖ Szülői Szervezet

Az óvoda és az iskola

Fontos, hogy óvodánk az iskolákkal olyan tartalmi kapcsolatot alakítsanak ki, mely elősegíti a gyermekek zavartalan iskolakezdését. A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái:

- ❖ Látogatások
- ❖ Tapasztalatcserék
- ❖ Tájékoztatások a gyermek egyéni fejlődési üteméről
- ❖ Továbbképzések
- ❖ Egymás rendezvényein való részvétel

Az óvoda és a közművelődési intézmények

Óvodáink régóta kapcsolatot tartanak a környezetünkben működő közművelődési intézményekkel: művelődési házzal, könyvtárral. Igyekszünk a civil szervezetek tevékenységét megismerni és az óvoda korosztályhoz közel álló rendezvényeken részt venni.

A kapcsolattartás formái

- ❖ Színházi előadások látogatása
- ❖ Múzeum látogatása
- ❖ Könyvtárlátogatás
- ❖ A civil szervezetek által rendezett kiállítások, rendezvények látogatása

Az óvoda és az egészségügyi szolgáltató

Rendszeres kapcsolat és jó viszony alakult ki a gyermekek és a védőnő között. Látogatásaik során segítséget és tanácsokat adnak az egészséges életmód helyes alakításához, a gyermekek testi fejlődésének elősegítéséhez. A gyermekorvos évi rendszerességgel megvizsgálja óvodásainkat és segítséget nyújt a testi fejlettségük megállapításában.

Az óvoda és a Gyermekjóléti Szolgálat

Minden óvodapedagógus kötelessége a gyermekvédelmi munka elvégzése a csoportjában.

Az óvoda vezetősége felé jelentési kötelezettségük van, közvetlen kapcsolatban az intézményvezető és a tagóvoda vezetők állnak a Gyermekjóléti Szolgálat vezetőjével. A kapcsolattartás eseti jellegű.

Az SZMSZ részletesen tartalmazza a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat.

Az óvoda és a Nevelési Tanácsadó

A Nevelési Tanácsadó szakembereinek segítségét többször igénybe vesszük. Az óvodapedagógus szükség esetén javasolja a szülőnek a Nevelési Tanácsadóval való kapcsolatfelvételt a gyermek érdekében. A Nevelési Tanácsadó szakvéleményének figyelembe vételével folytatódik a gyermek egyéni fejlesztése. A gyermekek beiskolázása előtt lehetőségünk van kérni az iskolaérettségi vizsgálatot. A Nevelési Tanácsadón keresztül tartjuk a kapcsolatot a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottsággal.

Rendszeres személyes kapcsolatot tart minden óvodapedagógus a sajátos nevelési igényű gyermekekkel foglalkozó gyógypedagógussal, logopédussal.

Az óvoda és a fenntartó

Célunk a minél hatékonyabb együttműködés kialakítása.

Törekszünk egymás igényeinek és elvárásainak megismerésére és a racionális igények kielégítésére.

V. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK

Az óvodapedagógusok a gyermekek óvodába kerülése előtt családlátogatást végeznek. Anamnézist készítenek a szülővel való irányított beszélgetés után.

Az óvodapedagógusok összegzik tapasztalataikat és probléma esetén jeleznek a tagóvoda vezetőnek, aki megteszi a szükséges intézkedéseket.

A csoportnaplóban és a Felvételi és mulasztási naplóban pontosan, precízen vezetjük a gyermekvédelemmel kapcsolatos dokumentációt.

Napi kapcsolatban vagyunk a gyermekvédelmi szakemberekkel.

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermek felzárkóztatására nagy hangsúlyt fektetünk.

Az óvodapedagógusok kiemelt figyelemmel kísérik ezen gyermekek testi-lelki fejlődését. Az óvónő a szülővel való napi kapcsolattartásban ráirányítja a figyelmet a gyermek kielégítetlen szükségleteire, gondozási és nevelési feladatok elvégzésére.

Folyamatos kapcsolatban állnak a nyilvántartásba vett gyermekek szüleivel, segítik őket azon szakemberekkel való kapcsolattartásban, akik a gyermek fejlődését elősegíthetik.

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése

Kiemelten segítjük, támogatjuk a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, hátrányos helyzetű, elhanyagolt gyermekek nevelése sajátos törődést, egyéni fejlesztést, a gyermekektől őszinte tolerálást igényel.

Szükség esetén megfelelő szakemberek (gyermek pszichológus, logopédus, gyógypedagógus) segítik a nevelést. Tájékoztatást adunk a szakemberek elérhetőségéről, munkájáról, segítjük a kapcsolatteremtést.

Az érintett gyermekeknél minden évben családlátogatást végzünk. Kellő tapintattal és toleranciával törekszünk a családdal jó kapcsolatot kialakítani. Tájékoztatjuk az igénybe vehető kedvezményekről és támogatásokról. Segítjük a gyermek beilleszkedését a közösségbe. Folyamatosan figyeljük helyzetét a csoportban, a társas kapcsolatokban.

Sajátos nevelési igényű gyermekekről való gondoskodás

A sajátos nevelési igényű gyermekek megsegítését utazó gyógypedagógus végzi.

VI. AZ ÓVODÁBAN FOLYÓ NEVELŐMUNKA ÉRTÉKELÉSE

Minden óvodapedagógus számára fontos, hogy munkájának eredményességét, hatékonyságát ellenőrizni tudja. Ehhez nyújt segítséget a programunkban kiemelt sikerkritériumok, melyet a „Fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén” programelem tartalmaz. Ezekhez viszonyítva ellenőrizhetőbb, elemezhetőbb, értékelhetőbb gyermekeink fejlettségi szintje. A programunkban meghatározott várható fejlődés jellemzőit teljes mértékben nem lehet és nem is kell teljesíteni. A gyermekek képességének, szociokulturális körülményeinek figyelembe vételével határozzuk meg, hogy milyen teljesítményt fogadunk el sikeres fejlesztő munkának.

A nevelőmunka ellenőrzése

Helyi szinten ellenőrizhet:

- Óvodavezető
- Tagóvoda vezető
- Óvodapedagógus (önellenőrzés)
- Fenntartó

A **helyi önkormányzat** meghatározott kritériumok alapján vizsgálja az óvodát (elsősorban működését, gazdálkodását), vagy szakértőkkel vizsgálhatja az óvoda szakmai munkáját a nevelési programunk szerint.

A nevelőmunka hatékonyságának biztosításához azonban legfontosabb óvodavezető, a tagóvoda vezetők és az óvodapedagógusok ellenőrzése.

Az **óvodapedagógus** önmagát ellenőrzi, és saját munkáját értékeli. Törekszünk arra, hogy valamennyi problémás helyzetet óvodapedagógus párunkkal együtt elemezzük.

A szakmai munka és működés ellenőrzését az **óvodavezető, és a tagóvoda vezetők** végzik. A vezető olyan ellenőrzést végez, amely minden dolgozót érint és mozgósít az ellenőrzési folyamatban. Az ellenőrzés nyitott formájú, mely évenként hasonló folyamatszabályozott rendszerrel működik.

A nevelőmunka értékelése

Összegző, irányított önértékelés 4 évenként.

Nevelőközösségünk hosszú távra tervez, ehhez folyamatszabályozást készített.

Tartalma:

- a, óvoda adottságainak elemzése:
  - vezetés
  - stratégia
  - emberi erőforrások
  - közvetett partnerkapcsolatok és erőforrások
  - folyamatok
- b, óvoda eredményeinek elemzése:
  - közvetlen partnerek elégedettségével kapcsolatos eredmények elemzése
  - munkatársak elégedettségével kapcsolatos eredmények elemzése.

Mérőeszköznek a megfigyelési technikát alkalmazzuk. Ezek lehetnek kódolás nélküli és kódolós technikák: naplóvezetés, teljes és szelektív jegyzőkönyv-készítés, becslési skálák, jelrendszerek és kategóriarendszerek.

- A felnőttek körében mérési eszközünk a vizsgálati módszerek csoportjába tartozó kérdőívek és az interjúk
- Gyermekes esetében elsősorban a megfigyelés módszerét alkalmazzuk. Amennyiben eltérést tapasztalunk, elvégezzük azokat a méréseket, melyek óvónői kompetenciában megtehetőek, /DIFER, GMP/ és felvesszük a kapcsolatot az óvoda utazó, fejlesztőpedagógusával, logopédusával. Szükség esetén kérjük a szakszolgálat segítségét, szakértői vizsgálatot.

A minőségfejlesztési munkához felhasználjuk azokat a minőségfejlesztési módszereket, eszközöket, amelyekkel információt gyűjthetünk, praktikusan tervezhetünk, elfogulatlanul elemezhetünk, és ok-okozati feltárásokat végezhetünk.

Az óvodai nevelés során az egész gyermeki személyiséget értékelni, mérni kell, ezért nem lehet az egészről kiemelni csak egy-egy részterületet, de egyszerre nem mérünk mindent.

Figyelnünk kell arra is, hogy a mérés előkészítése mindig alapos, precíz, jól alapozott legyen. Mérés során az eredmények számszerűségét lehetővé kell tenni, valamint dokumentálni kell azokat. Fontos követelmény az is, hogy az ellenőrzés, értékelés, mérés egységben lehessen egymással.

**VII. A NEVELÉSI PROGRAM
VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES
ESZKÖZÖK, FELSZERELÉSEK
JEGYZÉKE**

Az itt felsorolt – a kötelező eszköz és felszerelési jegyzéken felüli - eszközök és felszerelések segítik a nevelő, fejlesztő munkát, illetve kiemelt helyet elfoglaló művészeti nevelés megvalósításához szükségesek.

Tevékenység	Specifikumok	darabszám	
Ének, énekes játékok, zene- hallgatás	CD lemezek	10	
	Ritmusbotok, ütő-és rázóhangszerek	10-15	
	Triangulum	4-5	
	Csörgődob, ujjcintányér, dobok, tökcörgő, cintányérok	3-4	
	Xilofon, metallofon	1-1	
	Száncsengő, csengősor	1-1	
	Rögtönzött hangszerekhez: dobozok termékek, különböző alapanyagú tárgyak		
	Népi játékok kellékei: szalmakalap, filckalap, kendők, zsebkendők, kiskötény bő szoknya, mellény, bot, stb.	5-10	
	Különböző maszkok, fejdíszek	5-10	
	Felnőttek játékához csoportonként		
	Furulya (alt, szoprán)	1-1	
	„A” síp vagy hangvilla	1-1	

Tevékenység	Specifikumok	Darabszám
Mese, vers, dramatikus játékok	Képes mesekönyvek (csoportonként)	15-20
	Meseszőnyeg (csoportonként)	1 1
	Ujjbábok, síkbábok, fakanálbábok (csoportonként)	10-15
	Felnőtt méretű kesztyűbábok	10
	Textilek rögtönzött bábokhoz, különböző anyagminőségben	20-25
	Bábtartók	1-1
	Kalapok, sapkák, kendők, fejdíszek	10-15
	Jelmezek (vállkendő, palást, fehér köpeny, stb.)	2-3
	Gyermekek szerepléséhez különböző eszközök	25-30
	Papír állatfej maszkok	1-1
	Nagyméretű, szegett nem gyűrődő anyagok 4-5 színben	1-1
	Hangkazetták, drámajátékhoz használható hanghatásokkal, aláfestő zenékkal, zörejekkel	10-15
	Magnó, CD lejátszó (csoportonként)	1-1
Mozgás	Tornaszobai eszközök	
	Összerakható tornaeszközök	
	Padok, egyensúlyozó deszkák	5-6
	Zsámoly	5-6
	Bordásfal	10
	Tornaszőnyeg	2-3
	Labdák (gyermekenként)	1
	Különböző méretű és anyagú labdák	25-30
	Ugrókötelek	10-15
	Tornabotok, karikák, babzsákok, kendők, szalagok	25-30
	WESCO típusú garnitúra	3-4
	Ejtőernyő, körkötél	1-1
Egyensúlyozó tölcser	1	

Tevékenység	Specifikumok	darabszám	
Rajz, mintázás, kézi munka			
	Gyurmázáshoz	Plasztilin, liszt, só, olaj, gyurma	Szükség sz.
	Rajzoláshoz	Zsírkréta, filctollak, kül.vastags. ceruzák	5-6 cs.
		Akvarellkréta	2-3 cs.
		Rajztábla	2-3
	Festéshez	Gombfesték, tempera, textil-és üvegfesték	2-3
		Ecsetek, szivacsok (gyermekenként)	1
	Különböző papírok	Rajzlap, színes karton, krepp papír, színes lapok, csomagoló, selyempapír	Szükség szerint
		Tompa-hegyű ollók	10-15
		Cikk-cakk és mintavágó olló	2-3
	Gyöngyfűzéshez	Gyöngyök, damilok	Szükség sz.
	Fonalmunkához	Különböző vastagságú fonalak kөрmөcske, tompa hegyű tű	Szükség szerint
	Építéshez	Papírdobozok, hengerek, kockák	Szükség szerint
	Népi kismesterségekhez	Csuhé, szalma, gyékény, rafia, vessző	
	Egyéb eszközök	Ragasztók, lemosható asztalterítő	

Tevékenység	Specifikumok	darabszám	
Környezet tevékeny megszeret- tetése	Nagyítók	15-20	
	Kosarak	25	
	csipeszek	10	
	Állat-és növényhatározók	2-2	
	Földgömb	3	
	Térkép	3	
	Világatlasz	1	
	Cserepek, virágládák, magok, hagymák	Szükség sz.	
	Terrárium		
	Akvárium	2	
	Fényképezőgép	Csoportonkén t 1	
	Munkajellegű tevékenységekhez		
	Kerti szerszámok (ásó, kapa, lapát, gereblye, lombseprű)	Szükség szerint	
	Gyúródeszka, nyújtófa, terítők	10	
	Daraboló kések gyermekeknek	1-1	
	Kézimixer, mérleg	1-1	
	Gyümölcs centrifuga	1	
	sütőformák	1	
	Keverőtálak		
	Gyümölcsmosó	7-8	
	Zöldség szeletelő, hámozó kés	7-8	
	Matematikai fejlesztés eszközei		
	Logikai készlet	5-6	
	Minimat garnitúra	7-8	
	Logico tábla cserélhető feladatlapokkal	7-8	
	Ravensburger logikai társasjátékok	7-8	
	Kirakójátékok	7-8	
	Logikai lapozgatók	7-8	
	Gyermekekártya	7-8	
	Fűzőcskék	7-8	

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. Véleményezte:

Dátum

---

szülői közösség

2. Elfogadta:

Dátum

---

nevelőtestület

3. Jóváhagyta:

Dátum

óvodavezető

4. Érvényességi nyilatkozat 2015. október 15-től visszavonásig.

5. Felülvizsgálat, értékelés 5 évente

6. Módosítani kell:

- Törvényi változás esetén
- Feladatváltozás esetén

7. Nyilvánosságra hozatal: A fenntartó és a partnereink által megtekinthető a vezetői irodában.